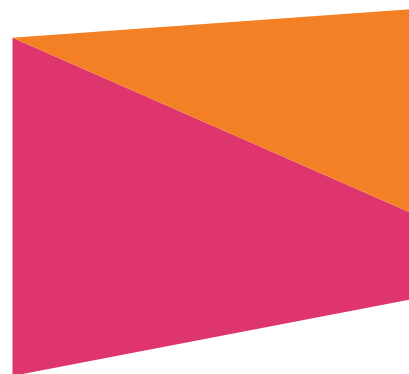

Výroční zpráva

Židovského muzea v Praze
za rok 2018

Obsah

1	Právní rámec činnosti a orgány muzea 2
2	Základní údaje o ŽMP 4 a) Objekty ve správě ŽMP 4 b) Co ŽMP nabízí 5
3	Návštěvnost a služby návštěvníkům 6
4	Organizační struktura a zaměstnanci 8
5	Výstavní činnost 10 a) Galerie Roberta Guttmanna 10 b) Výstavy v Oddělení pro vzdělávání a kulturu 11 c) Výstavy ve spolupráci s dalšími institucemi 12
6	Sbírky a jejich dokumentace 13 a) Péče o sbírky 13 b) Dokumentace a evidence sbírek 14 c) Archiv 15 d) Knihovna 16 e) Oddělení pro dějiny šoa 17
7	Věda a výzkum 18 a) Odbor sbírek 18 b) Oddělení pro dějiny šoa 20 c) Oddělení židovských dějin a judaistiky 20 d) Archiv 22 e) Knihovna 23 f) Zastoupení v domácích a zahraničních organizacích 24
8	Příprava nových expozic a modernizace muzea 25
9	Akvizice 27
10	Vzdělávací aktivity 29
11	Kulturní aktivity 32 a) Večerní pořady v Oddělení pro vzdělávání a kulturu 32 b) Koncerty a další kulturní akce ve Španělské synagoze 34
12	Publikační činnost 36
13	Spolupráce s institucemi 38 a) Zápůjčky 38 b) Neziskový sektor, informace a konzultace, média 38 c) Účast na dalších projektech 39
14	Údržba a rekonstrukce 42
15	Ostraha 44
16	Investice 45
17	Granty a dary 46
18	Informace o hospodaření 47 Příloha č. 1 – Plnění rozpočtu ŽMP v roce 2018 (v tis. Kč) 48 Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztrát (v tis. Kč) 49 Příloha č. 3 – Rozvaha (v tis. Kč) 50 Příloha č. 4 – Struktura zaměstnanců ŽMP 51 Příloha č. 5 – Opravy a rekonstrukce objektů (v tis. Kč) 52

1

Právní rámec činnosti a orgány muzea

Zájmové sdružení právnických osob Židovské muzeum v Praze (ŽMP) bylo registrováno Obvodním úřadem pro Prahu 1 dne 30. září 1994. Hlavním předmětem činnosti sdružení, jako kulturní instituce, je podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů tvorba, doplňování, odborná správa, shromažďování a prezentace sbírek Židovského muzea v Praze a tvorba, doplňování a správa knihovního a archivního fondu, osvětová, publikační, vydavatelská a vzdělávací činnost, včetně prodeje upomínkových předmětů, propagačních a jiných materiálů, publikací, nahraných zvukových a zvukově obrazových záznamů a dalších předmětů spjatých s účelem a předmětem činnosti sdružení, dále kulturní a jiná činnost, týkající se judaismu, Židů a jejich historie v Čechách a na Moravě. Hlavní činností sdružení je také činnost výzkumná (především základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj) a šíření jejich výsledků prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií. Hlavní činností jsou rovněž nutné opravy a technická zhodnocení pronajatých nemovitostí, v nichž muzeum sídlí a prezentuje sbírky, kterými je částečně hrazeno nájemné, případný pronájem dočasně nevyužitých prostor třetím osobám se souhlasem vlastníka, tj. Židovské obce v Praze. Doplňkovým předmětem činnosti sdružení je péče o židovské kulturní dědictví v České republice prostřednictvím Federace židovských obcí v České republice.

Nejvyšším orgánem sdružení je správní rada, která v roce 2018 pracovala ve složení:

Jiří Daniček, Federace židovských obcí v ČR (předseda)

PhDr. Jan Munk, Židovská obec v Praze

Eva Lorencová, Židovská obec v Praze

Jiří Löwy, Federace židovských obcí v ČR

Mgr. Pavel Hlubuček, Ministerstvo kultury ČR

Kontrolním orgánem sdružení je dozorčí rada, která v roce 2018 pracovala ve složení:

Ing. Jan Neubauer, Židovská obec v Praze (předseda)

RNDr. Michal Hron, Federace židovských obcí v ČR

Ing. Marta Rubínová, Ministerstvo kultury ČR

V roce 2018 se správní rada sešla k jednání čtyřikrát a dozorčí rada třikrát. Z jednání za přítomnosti právního zástupce muzea JUDr. Hynka Mottla byly pořízeny zápisy.

Ředitelem muzea v roce 2018 byl Leo Pavlát.

2

Základní údaje o ŽMP

a) Objekty ve správě ŽMP

- Administrativní budovy v ulici U Staré školy 1 a 3, Praha 1 – správa muzea, odborná pracoviště, depozitáře, knihovna, Multimediální centrum, kavárna, Galerie Roberta Guttmanna (výstavní prostor pro pořádání krátkodobých výstav)
- Maiselova synagoga – v hlavní lodi stálá expozice *Židé v českých zemích, 10. – 18. století*. Celkem vystaveno 231 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Španělská synagoga – v hlavní lodi a na galerii stálá expozice *Dějiny Židů v Čechách a na Moravě – II. Od emancipace do současnosti*. Celkem vystaveno 578 originálů, faksimilií a kopií dokumentů; zimní modlitebna: stálá expozice *Stříbro českých synagog*. Celkem vystaveno 209 předmětů.
- Pinkasova synagoga – v hlavní lodi *Památník obětí šoa z českých zemí*; v prvním poschodí stálá expozice *Příběh dětí. Dětské kresby z Terezína 1942-1944*. Celkem vystaveno 234 originálů, faksimilií a kopií dokumentů. Venkovní expozice *Cesty bez návratu. Deportace Židů z českých zemí v letech 1939-1945* věnovaná deportacím židovského obyvatelstva z území protektorátu Čechy a Morava do ghett, koncentračních a vyhlazovacích táborů na okupovaných územích východní Evropy. Digitální rozšíření expozice je dostupné prostřednictvím informačního kiosku uvnitř synagogy a webového rozhraní. Venkovní projekce *Tváře obětí šoa* promítaná ve večerních hodinách na štít mikve Pinkasovy synagogy.
- Klausová synagoga – v hlavní lodi stálá expozice *Židovské tradice a zvyky – I. Synagoga a svátky*, na galerii stálá expozice *Židovské tradice a zvyky – II. Běh života*. Celkem vystaveno 464 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Obřadní síň – pokračování stálé expozice *Židovské tradice a zvyky – II. Běh života*. Celkem vystaveno 165 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.

Nová expozice *Cesty bez návratu. Deportace Židů z českých zemí 1939–1945 v areálu Pinkasovy synagogy*.

b) Co ŽMP nabízí

- Prohlídku pěti stálých expozic v historických objektech, Starého židovského hřbitova z 15.-18. století.
- Prohlídky krátkodobých výstav v Galerii Roberta Guttmanna.
- Vzdělávací programy a prohlídky prostřednictvím Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Praze a Brně.
- Kulturní pořady se židovskou tematikou v prostorách Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Praze a Brně a v Maiselově synagoze v Praze.
- Semináře s židovskou tematikou.
- Služby Multimediálního centra – připojení na internet, základní judaistická literatura a speciální databáze, prezenční videotéka a fonotéka, prodej knih vydávaných ŽMP.
- Služby archivu – zajišťování badatelských služeb (poskytování archivních materiálů ke studijním účelům, odborné konzultace, rešerše, reprografické služby).
- Služby specializované knihovny pro odbornou i laickou veřejnost.
- Vzdělávání pedagogických pracovníků prostřednictvím Oddělení pro vzdělávání a kulturu v rámci seminářů *Židé, dějiny a kultura* ukončených certifikátem MŠMT.
- Kurzy k získání licence „Průvodce Židovského muzea v Praze“ ve spolupráci s Prague City Tourism.
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám dějin českých a moravských Židů.
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám perzekuce českých a moravských Židů za druhé světové války.
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám sbírkových fondů ŽMP, odborné výklady a rešerše.
- Posouzení a vyřízení žádostí k trvalému vývozu předmětů kulturní hodnoty a k vývozu předmětů kulturní hodnoty na dobu určitou a služby znaleckého ústavu.
- Historické obrazové materiály k reprodukci.
- Vlastní publikace, CD a propagační materiály včetně prodeje muzejních publikací on-line prostřednictvím internetových stránek muzea.
- Prodej hesel z *Encyklopedie židovských obcí Čech, Moravy a Slezska* on-line prostřednictvím internetových stránek muzea.
- Možnost rezervovat si návštěvu v přesně určený čas prostřednictvím Informačního a rezervačního centra ŽMP.
- Prohlídky expozic s kvalifikovanými průvodci.
- Prohlídku s individuálním audio průvodcem na základě smlouvy s firmou Promotion & Education, s. r. o.

3

Návštěvnost a služby návštěvníkům

Následující tabulka uvádí počet návštěvníků v ŽMP v roce 2018:

Celkem návštěvníků			
		Dospělí	Junioři
Leden	35 127	25 037	10 090
Únor	37 888	23 882	14 006
Březen	63 784	34 807	28 977
Duben	77 766	50 900	26 866
Květen	66 285	53 258	13 027
Červen	59 913	44 213	15 700
Červenec	70 949	50 515	20 434
Srpen	82 981	60 014	22 967
Září	60 453	46 770	13 683
Říjen	67 922	51 888	16 034
Listopad	45 679	35 091	10 588
Prosinec	52 446	40 441	12 005
CELKEM	721 193	516 816	204 377

V roce 2018 muzeum navštívilo 721 193 návštěvníků, to je o 4 275 návštěvníků více než v roce předchozím (0,59 %). Historicky se jedná o největší návštěvnost od ustavení muzea v nové podobě v říjnu 1994. Současně s ohledem na zvýšené vstupné v důsledku obecně rostoucích nákladů muzeum dosáhlo největšího výnosu ze vstupného ve své historii.

Interiér Informačního a rezervačního centra ŽMP

Od 1. 12. 2017 zavedlo Židovské muzeum v Praze nové vstupenky do expozic, které nabízejí prostor pro reklamu smluvních partnerů. Jsou barevné, na kvalitnějším papíře, s využitím technologie přímého tisku, tištěné na nehluchých a rychlejších tiskárnách. Během roku 2018 se potvrdilo, že tyto vstupenky přispěly k výraznému zrychlení při odbavování návštěvníků a díky plnobarevnému tisku i zlepšení informovanosti.

Muzeum vyšlo vstříc zájmu tuzemských návštěvníků a rozšířilo nabídku zvýhodněné vstupenky v programu k výchově proti antisemitismu (prohlídkový okruh „Pražské Židovské Město“). Nově byl tento program nabízen každou neděli nejen jako dříve ve 14.00, ale i v 11.00 hod.

Muzeum nadále nabízelo zavedené slevy v rámci programu slevových kupónů firmy Prague City Pass a Programu Lítačka. Opětovně se potvrdila výhodnost účasti na programu Prague Card, který v roce 2018 přivedl do muzea více než 40 000 návštěvníků s meziročním nárůstem o přibližně 10 %.

Informační a rezervační centrum v Maiselově ulici 15 v Praze 1, otevřené v roce 2014, posloužilo jako výchozí bod pro prohlídkové okruhy většímu počtu návštěvníků než v roce 2017 a významně přispělo k odbavení hostů muzea a jejich spokojenosti.

Také v roce 2018 ŽMP podporovalo návštěvy školních skupin prostřednictvím muzejního Oddělení pro vzdělávání a kulturu za výrazně zlevněné vstupné. Rovněž činnost Společnosti přátel Židovského muzea v Praze přispívala k úspěšné propagaci muzea.

Za své expozice ŽMP získalo v roce 2018 pět ocenění Certifikát výjimečnosti TripAdvisor®. Toto ocenění bylo kromě muzea jako celku uděleno samostatně i Pinkasově, Klausově a Španělské synagoze a Starému židovskému hřbitovu. Certifikát výjimečnosti vyzdvihuje jedinečnost unikátních památek a turistických destinací. Získávají jej pouze organizace, které na portálu TripAdvisor dostávají od cestovatelů z celého světa dlouhodobě vynikající recenze. Profily Španělské synagogy a muzea získaly navíc ocenění Traveller's Choice, která jsou největším uznáním, jaké může web TripAdvisor udělit. Jedná se o jediné ocenění v oboru podložené statisíci recenzí návštěvníků z celého světa, které zohledňuje nejlepší služby, kvalitu a spokojenost zákazníků hotelů, ubytovacích zařízení a turistických destinací.

4

Organizační struktura a zaměstnanci

Počátkem ledna 2018 obdržel ředitel L. Pavlát závěrečnou zprávu externího hodnotícího týmu, který v posledním čtvrtletí roku 2017 provedl v muzeu personální audit. V listopadu a prosinci 2017 do něj byly zařazeny odbory ŽMP naplňující činnosti vyplývající z některých zákonných agend (zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb a zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací).

Expertní tým pracoval ve složení doc. PhDr. Ladislav Kesner, PhD. (vedoucí týmu, Masarykova univerzita v Brně), prof. PhDr. Vít Vlnas, PhD. (agendy zákonů č. 499/2004 a 130/2002 Sb., Univerzita Karlova v Praze), PhDr. Jan Dolák PhD. (agenda zákona č. 122/2000 Sb., Univerzita Komenského Bratislava) a Alexandr Váša (agenda zákona č. 257/2001 Sb., Národní knihovna v Praze).

Na základě doporučení auditního týmu i interního vyhodnocení organizační struktury a linií řízení ŽMP a optimálního úvazkového rozložení stávajících pracovních pozic byl k 1. 6. 2018 přijat nový organizační řád. Nejvýraznější změnou v něm je ustavení nového Odboru archivů se sloučením činností ŽMP vykonávaných podle zákona č. 499/2004 Sb. se zásadním posílením metodického vedení těchto činností. S předpokladem zavedení interní elektronické správy dokumentů DMS (Document Management System) a ke snížení administrativní zátěže odborných pracovníků bylo rovněž nově ustaveno Oddělení asistentů a DMS. Dále byly nově zřízeny funkce personalisty, pověřence pro GDPR a fundraisera pro zahraničí.

Členění této výroční zprávy nicméně vychází z organizační struktury platné k 31. 5. 2018.

*Restaurátorka textilu při práci
v muzejní dílně.*

ŽMP bylo v roce 2018 dle svého organizačního řádu rozděleno do osmi (od 1. 6. 2018 devíti) odborů. Ke konci roku 2018 mělo v průměru 143,3 zaměstnanců včetně 5 pracovníků, jejichž mzda byla plně nebo částečně hrazena z grantů, a 8 pracovníků na mateřské nebo rodičovské dovolené. Ve fyzických osobách činil počet zaměstnanců k 31. 12. 2018 celkem 143, což představovalo přepočítaných 136,2 plných pracovních úvazků.

Zaměstnanecká struktura byla následující: ředitel, 52 pracovníků ostrahy a kustodů, 49 vědeckých a odborných muzejních pracovníků včetně restaurátorů a pracovníků fotooddělení, 13 ekonomických pracovníků včetně personalistky a pokladních v expozicích, 8 pracovníků pro vzdělávací a kulturní činnost, 3 pracovníci pro zajištění provozu, oprav, rekonstrukcí a správu budov, 3 pracovníci informačních technologií, 6 administrativních pracovníků, 5 pracovníků zajišťujících publicitu a výstavy, 3 pracovníci Informačního a rezervačního centra.

Během roku 2018 dále 196 pracovníků provádělo práce mimo hlavní pracovní poměr na dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce a autorské smlouvy.

Průměrný měsíční plat zaměstnance ŽMP (na přepočtené stavy) v roce 2018 činil 28 054 Kč. Průměrná mzda v ČR (na přepočtené stavy) přitom ve stejném roce činila 31 885 Kč a v Praze 40 011 Kč.

5

Výstavní činnost

a) Galerie Roberta Guttmanna

Muzejní Galerie Roberta Guttmanna v ulici U Staré školy 3, v Praze 1 představila veřejnosti v roce 2018 dvě krátkodobé výstavy.

Do 28. 1. 2018 patřily galerijní prostory výstavě *Labyrintem normalizace. Židovská obec jako zrcadlo většinové společnosti*, kterou muzeum připravilo ve spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů a Archivem bezpečnostních složek při příležitosti 40. výročí vzniku Charty 77. Čtyřicáté výročí zveřejnění tohoto dokumentu nabídlo možnost představit fenomén židovské obce v období normalizace v jeho nesporné specifičnosti a současně jako mikrosvět, ve kterém se na menším prostoru, ale neméně intenzivně, odehrávaly podobné procesy jako ve většinové společnosti. Výstava ukázala různé formy dobové „protisionistické“ propagandy a jejich dopad na lidské životy. Na konkrétních případech byly zaznamenány způsoby působení StB proti židovským obcím, dilemata, jimž byli jejich členové vystaveni, ale i zapojení některých jejich členů do disentu a aktivit mimo rámec oficiálních židovských obcí. Výstava představila i další skutečnosti normalizace – ničení židovských hřbitovů, demolice synagog, zamezování výzkumu a dokumentaci osudů Židů za druhé světové války, téměř úplnou likvidaci judaistiky. Autorem a kurátorem výstavy *Labyrintem normalizace. Židovská obec jako zrcadlo většinové společnosti* byl filmový dokumentarista Martin Šmok. Výstava vznikla za podpory Státního fondu kultury ČR a Hlavního města Prahy. Za deset měsíců jejího trvání od 6. 4. 2017 do 28.1. 2018 ji navštívilo 23 432 zájemců.

Ve středu 21. 2. 2018 proběhla v Galerii Roberta Guttmanna vernisáž výstavy ilustrátora a karikaturisty Jiřího Slívy *Můj šálek Kafky*. Výstava představila řadu kreseb, barevných litografií, leptů, pastelů a několik olejomalb na umělcova oblíbená témata – Franz Kafka, Sigmund Freud, golem, židovské zvyky a symboly, biblické motivy, jakož i další práce inspirované díly židovských spisovatelů. Jiří Slíva se po léta zabývá židovským humorem a ilustrováním děl Franze Kafky. Koncem roku 2017 vyšla v Nakladatelství Franze Kafky autorská kniha, zahrnující Slívovy hlavní výtvarné práce inspirované osobností Franze Kafky, nazvaná „My Cup of Kafka“ (Můj šálek Kafky), jejichž výběr byl zastoupen na výstavě.

Vernisáž výstavy ilustrátora
a karikaturisty Jiřího Slívy *Můj šálek*
Kafky v muzejní Galerii Roberta
Guttmanna.

Výstava dále představila výběr Slívových ilustrací z knih česko-izraelské spisovatelky Ruth Bondyové, věnovaných jazyku, jménům a zvláštním výrazům českých Židů. Dalšími oblíbenými tématy Jiřího Slívy byly na výstavě variace na prostředí kaváren a každodenního života, které jsou výrazně ovlivněny absurdním humorem, autorovou láskou k jazzu, vínu a tanci. Výstava vznikla za podpory Hlavního města Prahy a za jedenáct měsíců jejího trvání (od 22. 2. 2018 do 27. 1. 2019) ji navštívilo 52 274 osob.

b) Výstavy v Oddělení pro vzdělávání a kulturu

Další výstavy ŽMP připravilo prostřednictvím svého Oddělení pro vzdělávání a kulturu (OVK) v Praze a v Brně. V hlavním městě jich v prostorách OVK v Maiselově ulici 15 v Praze 1 bylo uspořádáno pět: *Velká novina o hrozném mordu Šimona Abelese* – výstava Marka Tomana, autora stejnojmenné knihy; *Purim. Příběh královny Ester* – výstava fotografií Jindřicha Buxbauma; *IZRAEL 70* – výstava fotografií muzea Bejt Hatfucot v Tel Avivu; *Pocta Dagmar Lieblové* – výstava prací žáků ZŠ a SŠ, kteří se zúčastnili projektu „Vím, co se stalo: Pocta Dagmar Lieblové“; *Po-lin / Židé v republice mnoha národů* – výstava Polského institutu v Praze ve spolupráci s Muzeem dějin polských Židů Polin mapující osudy židovské komunity na polsko-litevském území v 16.–18. století.

Mapa Evropy, 1617. Území
Rzeczpospolité je barevně zvýrazněno.
© Biblioteka Narodowa, Varšava.
Fotografie z výstavy Po-lin / Židé
v republice mnoha národů.

V Brně mohli návštěvníci v prostorách OVK na třídě Kapitána Jaroše 3 zhlédnout šest výstav: *Jak to vidím* – dokumentární fotografie absolventa FAMU Jiřího Kovanice ze 70. a 80. let 20. století; *Po-lin / Židé v republice mnoha národů* – výstava Polského institutu v Praze ve spolupráci s Muzeem dějin polských Židů Polin mapující osudy židovské komunity na polsko-litevském území v 16.–18. století; *Než se vše změnilo* – výstava díla amatérského fotografa Kurta Bardoše (1914–1945) z brněnské židovské rodiny, jehož životní příběh skončil v německém koncentračním táboře Dachau; *Nechte mě být, jaká jsem* – životní příběh Anne Frankové – výstava amsterdamského muzea Dům Anne Frankové; *Andre Steiner – nejen brněnský architekt* – výstava fotografií Kateřiny Rusňákové.

c) Výstavy ve spolupráci s dalšími institucemi

V lednu uspořádalo Rakouské kulturní fórum v Praze ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze výstavu *Nadání je touha: Friedl Dicker-Brandeis a výtvarný vzdělávací experiment*, věnovanou výjimečnému uměleckému a pedagogickému odkazu Friedl Dicker-Brandeis (1899–1944), všestranné představitelky meziválečné středoevropské avantgardy. Návštěvníci se mohli od 18. 1. do 13. 4. 2018 seznámit s její usilovnou pedagogickou prací v extrémních podmínkách nacistického koncentračního tábora – ghetta Terezín.

S ukázkami výsledku pedagogické práce Friedl Dicker-Brandeis z dochovaného souboru téměř čtyř a půl tisíce dětských kreseb z ghetta Terezín se prostřednictvím nové putovní výstavy Židovského muzea v Praze v lednu 2018 seznámilo také italské publikum. Výstava pod názvem *Motýla jsem tu neviděl: Kresby dětí z terezínského ghetta* přiblížila široké veřejnosti prostřednictvím dochovaných dětských kreseb svět těch nejmenších, kteří se stali během druhé světové války vězni v terezínském ghettu. Výstava byla slavnostně představena v římské opeře za účasti J. E. JUDr. Pavla Vošalíka, velvyslance České republiky při Svatém stolci. U příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu 27. 1. 2018 zhlédla výstavu a představení dětské opery Brundibár v Teatro Palladium řada významných osobností, mezi nimiž byla i předsedkyně římské židovské obce Ruth Dureghello.

Anglická verze putovní výstavy *Zmizelí sousedé*, součást jednoho z projektů Židovského muzea v Praze pro středoškolské studenty, se poprvé představila v Jihoafrické republice. Od 5. 6. 2018 byla k vidění v prostorách Johannesburg Holocaust & Genocide Centre, kde ji uvedla Zuzana Pavlovská, vedoucí Odboru pro vzdělávání a kulturu. Výstava byla po Johannesburgu dále vystavena v Durbanu a Kapském městě a v řadě škol. Do České republiky se vrátí až koncem roku 2019. Projekt *Zmizelí sousedé* vybízí mladé lidi k pátrání po sousedech židovského původu, kteří z jejich nejbližšího okolí zmizeli převážně v období druhé světové války. Je metodickou inspirací, jak zpracovat období holocaustu v souladu s rámcovým vzdělávacím programem MŠMT, a zároveň výzvou k setkání s poslední generací svědků holocaustu.

Dne 3. 12. 2018 byla v newyorské Bohemian National Hall zahájena výstava *Druhý život českých svitků Tóry* osvětlující osudy téměř půl druhého tisíce svitků, jež do okupace náležely českým a moravským židovským obcím. Během války byly zachráněny svozem a začleněním do sbírky Židovského muzea v Praze a v roce 1964 vyvezeny do Spojeného království a prostřednictvím organizace Memorial Scrolls Trust zapůjčeny židovským kongregacím v Severní a Jižní Americe, jižní Africe, Austrálii a na Novém Zélandu. Za Židovské muzeum v Praze se zahájení zúčastnila kurátorka uměleckých sbírek Michaela Sidenberg, která při této příležitosti představila historii a současnost ŽMP. Výstava probíhala do 4. 1. 2019 a konala se z podnětu a za přispění Society for the History of Czechoslovak Jews, Bohemian Benevolent Literary Association a Generálního konzulátu ČR v New Yorku.

Jako v minulých letech i v roce 2018 pořádala pražská pobočka Oddělení pro vzdělávání a kulturu ve spolupráci s různými partnery putovní výstavy. OVK Praha jich nabízelo celkem třináct, z nichž sedm se zabývalo tematikou šoa: *Neztratit víru v člověka... Protektorát očima židovských dětí; Ghetto jménem Baluty/Zpráva o Lodži; Zmizelí sousedé – Pocta dětským obětem holocaustu; Židovské svědectví o českém století; Děvčata z pokoje 28, L 410 Terezín; Příběh dětí – kresby dětí z terezínského ghetta; Motýla jsem tu neviděl: Kresby dětí z terezínského ghetta*. Nabídka putovních výstav dále zahrnovala šest populárně naučných témat: *Barokní synagogy v českých zemích; Druhý život českých svitků Tóry; Historie Židů v Čechách a na Moravě; Symboly emancipace – synagogy 19. století v českých zemích; Židovské tradice a zvyky; Židovské vzdělávání a školství*.

Tyto výstavy byly v roce 2018 instalovány ve 41 školách, muzeích a bývalých synagogách ve 23 městech po celé České republice.

6

Sbírky a jejich dokumentace

a) Péče o sbírky

Sbírkové předměty, knižní fond i archivní fondy ŽMP byly plně zabezpečeny v teplotně, světelně i klimaticky kontrolovaných podmínkách. Restaurátoři průběžně kontrolovali stav předmětů jak v depozitářích, tak i stálých expozicích muzea, kde rovněž prováděli měření intenzity osvětlení. Uskutečnila se preventivní dezinfekce vybraných prostor administrativní budovy a depozitářů ŽMP.

Externí restaurátorské zásahy byly prováděny pouze při bezprostředním ohrožení sbírkových předmětů špatným fyzickým stavem, pokud práce nebylo možno z kapacitních důvodů provést přímo v dílnách ŽMP. V roce 2018 byly externím odborníkům zadávány ve větší míře také sbírkové předměty vybrané pro připravovanou novou stálou expozici ŽMP ve Španělské synagoze. Zadáno ke konzervaci či restaurování bylo 11 pláštíků na Tóru, 2 opony a 3 boty ze sbírky textilu, 29 rukopisů ze sbírky rukopisů a nálezů z geniz na papíře a 4 obrazy a 1 rám ze sbírky vizuálního umění. Zároveň bylo k externí výrobě zadáno 5 textilních kopií a 34 kopií předmětů z papíru a pergamenu určených pro stálou expozici ve Španělské synagoze. Dotace přidělená prostřednictvím MK ČR z programu Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví (ISO) částečně pokryla externí náklady spojené s restaurováním 5 výše uvedených textilií.

V restaurátorské dílně textilu bylo v roce 2018 konzervováno či restaurováno 59 textilií. Restaurátorky společně s pracovníky Úseku dokumentace a evidence sbírek provedly inventarizaci textilií uložených v pražském depozitáři. Velká pozornost byla věnována přípravě 60 kusů velkých modlitebních šálů (talitů) k digitalizaci. Celkem 23 textilií z nálezů genizot bylo podrobeno primárnímu konzervačnímu ošetření.

*Stříbrné předměty ze sbírek
Židovského muzea v Praze.*

Restaurátoři papíru spolupracovali v roce 2018 při přípravě jedné výstavy v muzejní Galerii Roberta Guttmanna. Práce pro jednotlivá oddělení muzea zahrnovala vedle paspartování a rámování 1 díla pro externí zápůjčky restaurátorský zásah na 1 předmětu ze sbírky vizuálního umění. Pro sbírku rukopisů

a nálezů z geniz na papíře byly restaurovány 2 předměty a kompletně mechanicky očištěny dokumenty z nálezů genizy v Zalužanech. V rámci přípravy projektu komplexního zpracování nálezů z genizot se koordinátor restaurátorské dílny papíru od srpna 2018 podílí na podrobném průzkumu fondu genizot za účelem odhadu časové a finanční náročnosti komplexního zpracování tohoto fondu. Pro knihovnu ŽMP bylo restaurováno 6 tisků a další knihařské a konzervační zásahy byly provedeny na 22 knihách a časopisech. Pro archiv ŽMP bylo restaurováno 10 vázaných archivních dokumentů a mechanicky očištěno 52 velkoformátových předmětů. Pro novou stálou expozici ve Španělské synagoze bylo ve spolupráci s fotooddělením vyrobeno v restaurátorské dílně papíru 57 kusů faksimilí sbírkových i nesbírkových předmětů.

V restaurátorské dílně kovů bylo konzervováno nebo restaurováno 42 stříbrných, mosazných, dřevěných a železných předmětů. Dále byly sbírkové předměty konzervovány nebo restaurovány pro výstavy, zápůjčky a pro účely systematické digitalizace sbírky stříbra.

V mimopražském depozitáři textilu byly udržovány klimatické a bezpečnostní podmínky zlepšené na základě stavebních opatření z nedávných let. Na základě vyhodnocení celkové situace včetně statiky je však záměrem ŽMP přesunout soubor textilu do nového depozitáře v Praze.

Za dohledu pracovnice muzejního archivu V. Hamáčkové bylo restaurováno 5 náhrobků vybraných z celé plochy Starého židovského hřbitova a vztyčeno a ukotveno 14 vyvrácených náhrobků. S podporou NFOH byl restaurován soubor 20 náhrobních kamenů umístěných při ohradní zdi u Uměleckoprůmyslového muzea.

b) Dokumentace a evidence sbírek

Úsek Dokumentace a evidence sbírek vystavil v roce 2018 celkem 142 výdejek, na nichž bylo zaevidováno (tj. vydáno z depozitáře a uloženo zpět) 2231 sbírkových předmětů. Předměty byly nejčastěji vyjímány z depozitárního režimu pro digitalizaci a restaurování, konzervování nebo čištění. Mimo depozitáře ŽMP, především v expozicích a na výpůjčkách pro výstavní účely, zůstalo k 8. 2. 2019 celkem 2002 předmětů.

V rámci digitalizace sbírek ŽMP intenzivně pokračovala digitalizace sbírky rukopisů a nálezů z geniz na papíře. Rovněž jsou nadále postupně digitalizovány menší soubory ze sbírky textilu. Pomocný fond, který zahrnuje kopie, repliky a faksimile sbírkových předmětů stejně jako autentická judaika běžné výpovědní hodnoty bez specifického významu pro sbírku ŽMP, byl v roce 2018 doplněn o předměty, které budou využity v nové expozici Španělské synagogy. Pomocný fond ŽMP nyní čítá 613 položek.

I v roce 2018 probíhala průběžná inventarizace sbírkových fondů ŽMP. Zahrnula část sbírky textilu, a to oděvy, pokrývky hlavy, prapory a vlajky, opony, drapérie a pláštětky z 16. – 18. století, loutky, a část sbírky trojrozměrných předmětů, a to koruny na Tóru, věčná světla, synagogální zařízení a mobiliář, předměty k svátkům, devocionálie, mobiliář domácnostní, kuchyňské a jídelní nádobí a náčiní (2549 předmětů), tj. přibližně 6,2 % sbírkového fondu ŽMP – podsbírký judaika.

Během roku 2018 byla za podsbírký judaika podána 4 hlášení o změnách v Centrální evidenci sbírek (CES) na MK ČR. Od roku 2016 se tak děje prostřednictvím aplikace CES online. Ve shodě s příslušnými zákonnými předpisy byly připraveny podklady pro katalogizaci přírůstků za rok 2018 a nahlášeno 168 nových evidenčních čísel do podsbírký judaik. Zároveň bylo z této podsbírký z důvodu přebytku vyřazeno 5 předmětů.

Pokračovala intenzivní práce s daty sbírkových předmětů v systému Collective Access. V databázi byly aktualizovány údaje o inventovaných sbírkových předmětech

V roce 2018 ŽMP přijalo 1 žádost o vydání Osvědčení k trvalému vývozu předmětů kulturní hodnoty z území České republiky dle zákona č. 71/1994 Sb. Osvědčení bylo žádosti uděleno.

Ve Fotooddělení bylo zdigitalizováno 15 060 záběrů sbírkových předmětů. Jednalo se o digitalizaci svitků (1414 záběrů), dokumentaci nálezů z geníz (2220), kresby a grafiky (726), textilní objekty (291), doklady, dokumenty a alba Oddělení pro dějiny šoa (3644), skeny knih a tiskovin (5355) a snímky sbírkových předmětů a rukopisů (1410).

Průběžně byly fotografovány vernisáže, významné návštěvy a další důležité akce ŽMP a nadále byla pořizována dokumentace exteriérů, interiérů a výstav (1748 záběrů).

Pro potřeby nové expozice ve Španělské synagoze byly pořízeny skeny 275 papírových předloh pro přípravu faksimile, přičemž 54 z nich již bylo vytištěno do finální podoby.

Podstatnou část práce fotoarchivu tvořilo vyřizování 171 žádostí badatelů z tuzemska i ze zahraničí včetně poskytování požadovaných materiálů, většinou v elektronické podobě.

c) Archiv

Pracovníci archivu nadále průběžně kontrolovali fyzický stav archiválií, za pomoci externistů pokračovalo mechanické čištění od prachu a drobné opravy, vybrané archiválie byly restaurovány v restaurátorské dílně muzea. V roce 2018 bylo vyčištěno 142 archivních knih a 52 kusů velkoformátových materiálů, 14 knih bylo restaurováno. Souběžně probíhalo mechanické čištění nově převzatých písemností před jejich archivním zpracováním.

Pořádací práce se soustřeďovaly jak na nové zpracování materiálů uložených v archivu, tak na zpracování nově získaných osobních pozůstalostí. Pokračovalo pořádání pozůstalosti Jiřího Fiedlera. Postupně byla dále tříděna a zařazována korespondence k jednotlivým heslům elektronické Encyklopedie židovských obcí, materiály byly postupně ukládány do kartonů. V roce 2018 bylo zpracováno 28 kartonů a postupně je zpracováván soupis této pozůstalosti. Dále byla uspořádána pozůstalost Ireny a Jiřího Lomových (celkem 23 kartonů) a vypracován k ní manipulační seznam. Proběhla kontrola prozatímního inventárního seznamu fondu ŽNO Smíchov, seznam je postupně přepisován do digitální podoby. Ve fondu Nejvyšší rada Svazů židovských náboženských obcí pokračovala revize sepsaného materiálu (35 kartonů). Byla započata revize sbírky Varia se zaměřením na popis archiválií týkajících se ŽNO Praha.

*Pohled do Archivu
Židovského muzea v Praze.*

Materiál je postupně přemanimulován a nově ukládán. Současně byl doplněn prozatímní inventární seznam.

Do archivu byly v rámci skartačního řízení převzaty písemnosti Odboru sbírek, Odboru rozvoje a vztahů s veřejností a Odboru pro vzdělávání a kulturu z let 1978–2015 (16 kantonů). Archiv rovněž převzal písemnosti České organizace židovských žen (WIZO) z let 1991–2015 (6 balíků). Písemnosti Nadačního fondu obětí holocaustu, uložené v archivu ŽMP na základě depozitní smlouvy, byly rozšířeny o další část dokumentů, obsahujících podpořené a realizované projekty v grantových programech NFOH (Péče, Připomínka, Obnova a Budoucnost) v roce 2013 a doplnění již archivovaných souborů dokumentů z let 2007, 2008 a 2009 (celkem 28 šanonů uložených v 5 krabicích).

Ve spolupráci s fotodílnou pokračovala digitalizace vybraného archivního materiálu s cílem zajistit studijní a záložní kopie historicky cenných a badatelsky často požadovaných materiálů. Postupně jsou digitalizovány vybrané archiválie, které slouží především pro rodopisné bádání. V roce 2018 bylo digitalizováno 13 knih (3007 snímků).

d) Knihovna

Pracovníci knihovny pokračovali v odborné katalogizaci knih, časopisů a jednotlivých článků či statí. Přibylo 1933 záznamů, takže ke konci roku elektronický katalog knihovny ŽMP obsahoval 64 406 záznamů. K nim bylo připojeno 77 245 údajů o jednotlivých knihovních jednotkách. V depozitáři periodik v Pinkasově synagoze byly dále bibliograficky zpracovávány časopisy; do katalogu byly vloženy záznamy 30 titulů i údaje o jednotlivých číslech.

Při průběžné retrokatalogizaci fondu knihovny bylo z důvodu opotřebovanosti, multiplicit, či neodpovídajícího tematického zaměření vyřazeno a předepsaným způsobem odepsáno 174 publikací.

Knihovna nadále spolupracovala s národním Kooperačním systémem článkové bibliografie (báze ANL) a se Souborným katalogem ČR. V roce 2018 zaslala do báze ANL 161 záznamů článků z periodik *Judaica Bohemiae* a *Roš chodeš* a do Souborného katalogu ČR 1693 bibliografických záznamů knih a 49 záznamů periodik.

Uskutečnila se též digitalizace 11 titulů monografií a 4 titulů periodik (19 843 stran) z konce 19. a první poloviny 20. století. Dokumenty byly zpřístupněny on-line v systému Kramerius, ve kterém je nyní k dispozici 24 titulů periodik (162 825 stran) a 128 monografií (8942 stran) (<http://kramerius4.jewishmuseum.cz>). Tento projekt byl podpořen z grantového programu VISK 7 – Národní program ochrany a digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru Ministerstva kultury ČR.

Do databáze původních vlastníků knih byl v roce 2018 importován u 753 záznamů bibliografický popis na základě porovnání přírůstkových čísel knih v záznamech vytvořených v online katalogu při retrokatalogizaci a přírůstkových čísel knih v záznamech v bázi DVL.

Koncem roku proběhl upgrade automatizovaného knihovního systému Aleph na vyšší verzi. Ve spolupráci s oddělením IT proběhla cvičná konverze, testování a úpravy záznamů. Nová verze 23 byla spuštěna počátkem ledna 2019.

Během roku byly provedeny revize části fondu (signaturové řady 49.000, 48.000), šesti příručních knihoven zaměstnanců, příruční knihovny Oddělení pro dějiny šoa a Odboru knihovny.

V depozitáři periodik v Pinkasově synagoze proběhly stavební práce pro zajištění vyhovujících klimatických podmínek zde uložených dokumentů.

V historické části fondu proběhla průběžná inventarizace 408 knih zapsaných do Centrální evidence sbírek. Ke konci roku 2018 čítala podsběrka *Knihy* přes 3600 tisků. U 1729 svazků proběhla kontrola stavu a záznamy byly doplněny o rozměry knih. K záznamům knih v elektronickém katalogu jsou též postupně připojovány fotografie titulních listů. Ve spolupráci s fotooddělením se zatím podařilo zdokumentovat více než 820 vzácných tisků.

Péče o sbírku vzácných tisků pokračovala průběžným restaurováním 14 exemplářů. Čtyři knihy byly kompletně opraveny restaurátory papíru v ŽMP a 10 svazků bylo i díky příspěvku Nadace Židovské obce v Praze zadáno externím restaurátorům. Kurátorka podsbírk *Knihy* S. Singerová průběžně zajišťovala prohlídku stavu bohemikálních a moravikálních tisků pro případné budoucí restaurování. V rámci průběžné katalogizace starých tisků ve fondu knihovny se katalogizovaly i vzácné tisky a dohledávaly další případné exempláře pro zápis do Centrální evidence sbírek.

e) Oddělení pro dějiny šoa

Oddělení pro dějiny šoa pečuje o archivní sbírky, které se vztahují k období nacistické persekuce. Nejdůležitější sbírky tvoří *Dokumenty persekuce*, *Terezín*, *Zmizelí sousedé*, *Fotosbírka* a osobní pozůstalosti skladatele Gideona Kleina, houslového virtuóza Egona Leděče či pedagoga Bruno Zwickera. Mezi další významné osobní pozůstalosti se řadí například i rodinný archiv Anny a Pavla Ecksteinových, Kurta Wehleho, rodiny Flusserových, Weinsteinových, Karla Poláčka, bratří Synků či Petra Erbeny.

V roce 2018 obohatilo sbírky více než 1100 folií z rodinných archivů. Jednalo se především o historicky cenné dokumenty osobní i úřední povahy, fotografie a korespondenci. Pan Petr Kubálek daroval unikátní soubor materiálů týkající se osudu paní Yelly Kubálkové. Součástí daru jsou nejen osobní materiály – portrétní a rodinné fotografie, soukromá korespondence, ale i dokumenty úřední povahy – oddací list, policejní přihlášky a různá potvrzení. Mezi nejvýznamnější přírůstky se dále řadí originální materiály z rodinných archivů Lachsových, Adlerových a Landsbergerových z Prahy. Mimořádně cenným přírůstkem byly materiály z rodinného archivu dlouholeté spolupracovnice muzea paní Anny Lorencové. Sbírkou obohatil rovněž dar materiálů z archivu širší rodiny Kalichových, který věnovala paní MUDr. Ina Sádlová. Neméně významné je pořízení digitálních kopií dokumentů z rodinného archivu rodiny Repperových z Olomouce, Münzerových a Klepetářových z Hradce Králové. Veškeré nově získané archivní materiály budou po pečlivé katalogizaci postupně zpřístupněny badatelské veřejnosti.

V roce 2018 pokračovala katalogizace a revize archivní sbírky *Dokumenty persekuce*, konkrétně byla zkatalogizována inv.č. 43a-63 (celkem 8 archivních kartonů). Z archivní sbírky *Terezín* byla dokončena digitalizace velkých formátů (inv.č. 345-350), které tvoří převážně plány objektů a budov ghetta Terezín,

7

Věda a výzkum

Židovské muzeum v Praze intenzivně rozvíjí vlastní vědeckou a výzkumnou činnost, a v mnoha ohledech tak navazuje na své předchůdce, kteří jí položili základy již v 60. letech 20. století. ŽMP bylo do roku 2017 příjemcem mnoha podpor projektů výzkumu a vývoje formou dotací z veřejných rozpočtů. Od 1. 7. 2017, kdy byl změnou zákona 130/2002 Sb. zrušen dosavadní seznam výzkumných organizací vedený RVV, muzeum podmínky zápisu do seznamu výzkumných organizací vedeného nově MŠMT nenaplní. Činnosti spojené s výzkumem a vývojem jsou jedním z cílů ŽMP, nikoliv však cílem jediným a hlavním. ŽMP tak bude i nadále spolupracovat na projektové podpoře svých výzkumných projektů s nestátními subjekty podporujícími oblast vědy a výzkumu, a bádání bude i nadále rozvíjet a podporovat v rámci svých vlastních, institucionálně podpořených výzkumných projektů. Těžiště vědecké a výzkumné činnosti muzea se i nadále soustřeďuje na zkoumání dějin a kultury Židů v českých zemích v širokém kontextu vývoje střední a východní Evropy. Rozsah vědecké činnosti pracovníků ŽMP je velmi široký a podrobněji je dále zachycen u jednotlivých oddělení.

a) Odbor sbírek

Pracovníci odboru sbírek se v roce 2018 věnovali následující odborné a výzkumné činnosti:

Kurátor sbírky kovů Jaroslav Kuntoš se zabýval doplňováním a upřesňováním katalogizačních podkladů k souboru rolníků k oponám na Tóru. V průběhu roku bylo tímto způsobem zpracováno 732 předmětů, a byla tak dokončena komplexní katalogizace souboru rolníků k oponám na Tóru včetně fotodokumentace k překladům dedikačních nápisů. Dále dokončil úpravy 50 katalogizačních záznamů korun na Tóru a vytvořil 30 katalogizačních záznamů k předmětům z geniz. Podílel se na zpracování technických popisů exponátů vybraných do nově připravované expozice ve Španělské synagoze a na řešení způsobu prezentace a adjustace exponátů včetně provozních parametrů vitrín. V závěru roku se věnoval zpracování a upřesňování katalogizačních údajů souboru pohárů pro kuduš (zkatalogizováno 78 předmětů).

Nová akvizice souboru deseti děl Adolfa Kohna obohatila sbírku muzea.

Kurátorka sbírky vizuálního umění Michaela Sidenberg se v roce 2018 věnovala výzkumu spojenému se svěřenými sbírkovými fondy a jejich rozšiřováním v rámci akviziční činnosti ŽMP. Rešerše se konkrétně týkaly například aktéra předválečné pražské literární scény Waltera Fürtha (1891-1942), uměleckého kritika Oskara Schürera (1892-1949), malířky Charlotte Schrötter-Radnitz (Lotte Frumi, 1899-1986), malířky Grete Schmied-Passer (Grete Mikeska, 1899-1998), malíře Ernsta Neuschula (1895-1968) nebo místopisných detailů předasanačního pražského Josefova zachycených v malbách nově získaného souboru Adolfa Kohna (1868-1953). Výsledky jsou průběžně využívány při doplňování digitálního katalogu sbírek ŽMP, při tvorbě nových expozic i při řešení restitučních případů. Zvláštní péči věnovala kurátorka i nadále tématu dětského života a vzdělávání v terezínském ghettu, a to jak v souvislosti s přípravou nové stálé expozice *Kabinet Friedl: Dětské kresby z Terezína*, tak s dalšími projekty: v rámci publikačního projektu, který pod názvem *Politische Kinderzeichnung: Graphische Gewaltdokumentation und ihre Erforschung in Theorie und Praxis vom Spanischen Bürgerkrieg bis zur ‚Flüchtlingskrise‘* připravuje univerzita v Marburgu, zpracovala odbornou stať věnovanou terezínskému výtvarnému vzdělávacímu experimentu „Ein Experiment im Kunstunterricht: Kinderzeichnungen aus dem Ghetto Theresienstadt“ a pro Rakouský kulturní institut v Praze připravila putovní výstavu *Die Gabe ist Sehnsucht*, věnovanou pedagogickému odkazu Friedl Dicker-Brandeis (1898-1944), již Židovské muzeum v Praze spolupřádalo. U příležitosti zahájení výstavy *Druhý život českých svítků Tóry* v Bohemian National Hall v New Yorku uskutečnila 3. 12. 2018 přednášku spojenou s prezentací historie a současnosti ŽMP nazvanou *Against the Tide: The Museum as Modern Ark*. Popularizaci tématu restitucí se věnovala v článku „Přes řeku Jabok a Atlantický oceán“, který vyšel 29. 9. 2018 v příloze *Orientace LN* a v němž popsala případ restitučního nároku Federace židovských obcí v ČR na vydání dlouhá desetiletí pohřešovaného vzácného hebrejského iluminovaného rukopisu *Kicur ma'avar Jabok* z majetku dnes zaniklé Židovské náboženské obce v Mikulově, který se v roce 2010 objevil v USA.

Kurátorka sbírky rukopisů a nálezů z geniz na papíře Lenka Uličná se v rámci přípravy projektu komplexního zpracování nálezů z geniz podílela na podrobném průzkumu fondu geniz s cílem odhadnout časové a finanční náročnosti jeho komplexního zpracování. Spolupracovala na přípravě popisů pro novou stálou expozici ve Španělské synagoze. ŽMP zastupovala na mezinárodním workshopu *Jewish – Slavs relations in museum's exhibitions and digital databases* ve Varšavě (13.–15. 6. 2018) s příspěvkem *Presenting the dynamic of Czech-Jewish relations: The challenges behind new expositions of the Jewish Museum in Prague*. Dále vystoupila na XI. kongresu Evropské asociace židovských studií v Krakově (14.–19. 7. 2018) s příspěvkem *Presenting Materiality of Bohemian and Moravian Genizot*. Aktuální stav zkoumání nálezů z geniz zpracovala v příspěvku *Modern Genizot: "Sacred trash" reconsidered*, který byl přijat k publikaci v recenzovaném odborném časopise *Muzeologie a kulturní dědictví*.

Dana Veselská se podílela na přípravě nové stálé expozice ve Španělské synagoze; poskytovala především součinnost při výběru exponátů externím kurátorům a podílela se na řešení způsobu prezentace a adjustace exponátů.

Koordinátorka restaurátorské dílny textilií Veronika Richtr Nauschová se účastnila přednášek Pracovní skupiny textil Komise konzervátorů a restaurátorů AMG, konference Textil v muzeu v Brně a Konference konzervátorů a restaurátorů v Mikulově. V restaurátorské dílně textilií pracovala pod vedením koordinátorky dílny jedna restaurátorka v rámci dobrovolnického programu. Restaurátorky Hana Fišerová a Eva Dryáková z restaurátorské dílny papíru absolvovaly přednášky na konferenci *Metodika průzkumu fyzického stavu novodobých knihovních fondů* v Národní knihovně v Praze.

Koordinátor restaurátorské dílny kovů Pavel Veselý se zúčastnil ve dnech 29. – 30. 5. 2018 odborné konference Umění emailu/Technika smaltu, pořádané odborem dokumentace vědy a techniky a Metodickým centrem konzervace Technického muzea v Brně ve spolupráci s pracovními skupinami Kovy a Sklo Komise Konzervátorů-restaurátorů Asociace muzeí a galerií ČR.

b) Oddělení pro dějiny šoa

V roce 2018 pokračovalo zapojení Oddělení pro dějiny šoa do mezinárodního projektu *Evropská infrastruktura pro výzkum holocaustu – EHRI*, který je finančně podpořen Evropskou komisí v rámci programu Horizont 2020.

Oddělení pro dějiny šoa vypracovalo řadu podkladů, které slouží při pátrání Českého červeného kříže a jako důkazní materiál pro vydání osvědčení Odboru pro veterány Ministerstva obrany. Součástí každodenní agendy oddělení je i zodpovídání dotazů ohledně obětí šoa. V roce 2018 bylo zodpovězeno více než 650 badatelských žádostí. Nejčastěji zodpovídané okruhy otázek se týkaly následujících témat: osudy židovských obyvatel některých domů na území Prahy; osudy Židů na shromaždištích; nasazení na nucené práce během věznění v ghettu Terezín a po deportaci na východ; zařazení do transportu na východ; terezínský rodinný tábor; vyhlazovací středisko v Malém Trostinci a Treblince; kulturní život a každodennost v ghettu Terezín a natáčení propagandistických filmů v ghettu.

K významným činnostem patřila též evidence, opravy a dopisování jmen obětí šoa v Pinkasově synagoze. Jedná se o náročný badatelský proces, který se aktuálně zaměřuje zejména na dohledávání osobních údajů dětí, které se narodily v ghettech Terezín a Litzmannstadt, v koncentračním a vyhlazovacím táboře Auschwitz-Birkenau nebo během pochodů smrti. V závěru roku 2018 bylo v rámci restaurátorských prací opraveno a doplněno 16 jmen obětí šoa na zdech Pinkasovy synagogy.

V průběhu celého roku probíhala intenzivní činnost na přípravě stálé expozice ve Španělské synagoze. Práce spočívaly ve výběru vhodných archivních materiálů a předmětů ze sbírek ŽMP i jiných institucí a též v přípravě úvodních textů, popisů a tvorbě audio-vizuálních prvků (AV prvky). Oddělení pro dějiny šoa zpracovává pro novou expozici následující tematické celky: *Mnichov a druhá republika, Persekuce židovského obyvatelstva, Zahájení deportací, Ghetto Terezín, Kultura v Terezíně a Transporty na východ*.

Důležitou součástí práce oddělení představovala rovněž popularizace výsledků odborné a vědecké práce pro média stejně jako konzultace k odborným, publicistickým a filmovým projektům. Tuto agendu zajišťovala v roce 2018 pracovnice oddělení Jana Šplíchalová stejně jako odborné přednášky, besedy a komentované prohlídky pro laickou veřejnost i v rámci vzdělávacích programů muzea. Mimo Prahu se jednalo o přednášku ke dni Památky obětí šoa *Židovské město osiřelo. Deportace a osudy Židů ze shromaždiště v Uherském Brodě* v Muzeu J. A. Komenského v Uherském Brodě, která se uskutečnila 27. 1. 2018. Pro festival židovské kultury Šamajim v Třebíči Jana Šplíchalová připravila 2. 8. 2018 přednášku s projekcí a besedu na téma *Deportace a osudy Židů ze shromaždiště v Třebíči*. V rámci mezinárodní spolupráce se účastnila workshopu v Nadaci topografie teroru v Berlíně (Stiftung Topographie des Terrors, Berlin) u příležitosti prezentace knihy: *Steffen Häschen, Das Transitghetto Izbica im System des Holocaustu*, 20. 2. 2018.

c) Oddělení židovských dějin a judaistiky

Vedoucí oddělení Iveta Cermanová za asistence Alexandra Putíka redakčně připravila dvě čísla impaktovaného vědeckého časopisu *Judaica Bohemiae* LIII (2018), 1, 2 a zahájila redakční práce na čísle 1 ročníku LIV (2019). Proběhla dvě zasedání redakční rady časopisu.

Pracovníci oddělení pokračovali v práci na dlouhodobých výzkumných úkolech včetně výzkumu v archívech a vědeckých knihovnách. Výsledky prezentovali ve vědeckých pracích, v přednáškách na konferencích a využili je rovněž pro doplnění interních databází.

Alexandr Putík a Daniel Polakovič ve spolupráci s L. B. Petrusovou dokončili publikaci (e-book) *Židovský hřbitov v Brandýse nad Labem* (Židovské muzeum v Praze 2018, 379 s.). D. Polakovič odevzdal

JUDAICA BOHEMIAE LIII-2

JEWISH MUSEUM IN PRAGUE 2018

katalogová hesla o židovských hřbitovech v Oseku u Strakonice, Prudicích, Tučapech, Volyni, Dolním Bolíkově, Kardašově Řečici, Písečném a Starém Městě pod Landštejnem pro publikaci *Židovské hřbitovy jižních Čech* připravovanou Národním památkovým ústavem (ÚOP České Budějovice), publikoval recenzi na knihu Frowalda Gila Hüttenmeistera a Lukáše Svobody *Židovský hřbitov Drmoul / Jüdischer Friedhof Dürrmaul* (Mariánské Lázně 2017) ve Sborníku muzea Karlovarského kraje a tvorbou biogramů židovských autorů a učenců se podílel na přípravě publikace Jana Petra Cerroniho *Spisovatelé Království českého (Scriptores Regni Bohemiae)*, ed. Michal Svatoš et al., Díl 3: E-F (Praha: Filosofický ústav AV ČR, 2018). D. Polakovič a Pavel Kocman odevzdali příspěvek *Židé v hradbách, Židé na hradbách, Židé před branami – Vztah židovského obyvatelstva v českých zemích k městskému opevnění ve středověku a v raném novověku* pro sborník *Documenta Pragensia*. P. Kocman publikoval studii *Traces of the Moravian Jewish Political Communities in Archival Sources and in Expert Literature* a recenzi na knihu Georga Gaugusche, *Wer einmal war. Das jüdische Grossbürgertum Wiens 1800–1938. L–R* v *Judaica Bohemiae* 53 (2018), 1. Dále se podílel na přípravě a 27. 3. 2018 se zúčastnil pracovního semináře na téma *Bibliografie k dějinám Židů v českých zemích*, pořádaného v Brně Společností pro dějiny židů v ČR, Historickým ústavem AV ČR a Židovským muzeem v Praze. D. Polakovič a Daniel Baránek odevzdali příspěvky *Starší a starý židovský hřbitov v Prostějově* a *Pluralization of the Jewish Society in Olomouc 1890–1914* pro sborník z konference *Proměny židovského života: Moravští židé na přelomu 19. a 20. století*, konané v Olomouci v říjnu 2017, a vystoupili s příspěvky *Židovský hřbitov ve Slavkově u Brna* a *Židé a liberálové v Olomouci* na XXV. konferenci *Židé a Morava* (Kroměříž, 7. 11. 2018). D. Baránek publikoval studii *Die religiöse Funktion Politischer Israelitengemeinden* v *Judaica Bohemiae* 53 (2018), 1 a zprávu *Visual Antisemitica* v *Judaica Bohemiae* 53 (2018), 2, vystoupil s příspěvkem *Chaos jako důsledek emancipace: Organizace židovstva v Čechách 1848–1893* na konferenci *Židé v Čechách* (Třeboň, 24. 10. 2018) a s příspěvkem *Nacionální konverze židů po roce 1918* na konferenci *Národnostní menšiny v Československu 1918–1938* (Praha, 22. 11. 2018).

Členové oddělení se podíleli ve spolupráci s Odborem rozvoje a vztahů s veřejností ŽMP na přípravě nové expozice ve Španělské synagoze. I. Cermanová vytvořila hlavní texty a popisky ke třem tématům (*Josefínské reformy a počátky židovské emancipace; Židovské osvícenství a nové školství; Náboženská reforma v Praze; Templ v Dušní ulici*) a popisky pro vitrínu s tématem *Textil a stříbro ze Staré školy a Templu v Dušní ulici*. D. Baránek vytvořil hlavní texty a popisky ke čtyřem tématům (*Od emancipace k integraci; Hledání identity; Náboženství a školství v době pokroku; Židovská elita: představitelé a dobrodinci*) a A. Putík a D. Polakovič připravovali texty a obrazové přílohy pro AV prvky (databáze *Židovské obce v Čechách na Moravě a ve Slezsku* a *Osobnosti emancipace – rabíni a učitelé, vědci, lékaři*).

Důležitou součástí práce oddělení byla popularizace výsledků vědecké práce prostřednictvím přednášek a spolupráce s médii. P. Kocman vedl od února do května 2018 seminář *Archivní prameny k dějinám Židů v českých zemích pro judaisty* v Pražském centru židovských studií při FF UK. I. Cermanová uskutecnila 25. 4. 2018 přednášku *Židovská komunita v raném novověku* v rámci cyklu „Základní problémy studia starších českých dějin I.“ pro studenty historie navazujícího magisterského studia na FF UK a 23. 11. 2018 komentovanou prohlídku expozice v Maiselově synagoze pro studenty primy gymnázia PORG Libeň. A. Putík připravil 12. 5. 2018 přednášku *K historii hebrejského nápisu na krucifixu na Karlově mostu* pro účastníky setkání Děti Maislovky na Židovské obci v Praze, spolupracoval na článku Kláry A. Fischleinové o Staronové synagoze pro časopis *Instinkt* (vyšlo 21. 9. 2018) a připomínkoval scénář pořadu *Exodus? Eine Geschichte der Juden in Europa* společnosti Interscience film (Heidelberg). D. Baránek hovořil 9. 11. 2018 v živém vstupu v pořadu *Ranní Plus* na stanici ČRo Plus k 80. výročí „křistálové noci“.

A. Putík prováděl genealogický výzkum pražských židovských rodin a do genealogické databáze vložil dalších 100 osob. Celkem tak databáze ke konci roku 2018 obsahovala 15 450 osob ze zamýšlených přibližně 16 500. D. Polakovič pokračoval v dokumentaci židovských hřbitovů v Praze a v šesti venkovských obcích.

Kromě běžné komunikace s odbornou i laickou veřejností a odpovědí na badatelské dotazy vyhotovili P. Kocman, D. Polakovič, A. Putík a D. Baránek sedm posudků na odborné studie.

d) Archiv

Odborná historická práce archivářů se soustředila především na dílčí otázky spojené se zpracováváním materiálem. Hlavní zájem byl věnován dějinám Židů v okupovaném pohraničí a správnímu vývoji židovských organizací v období 1. republiky.

Muzejní archiv pokračuje ve spolupráci s muzei a archivy především v pohraničních oblastech v organizování seminářů k novodobým dějinám Židů v Čechách. V roce 2018 byl uspořádán již 7. ročník semináře, který se konal 24. a 25. 10. ve spolupráci se Státním oblastním archivem v Třeboni. Semináře se zúčastnilo více než 40 historiků a archivářů. Bylo předneseno 24 referátů vztahujících se k dějinám Židů v Čechách od raného novověku až do doby po druhé světové válce. T. Krákora přednesl referát *Legislativa pozůstalostní praxe židů v 1. pol. 19. století*. Na základě zpracovávaného fondu připravila V. Hamáčková referát s názvem *Několik poznámek k činnosti Nejvyšší rady Svazů židovských náboženských obcí*.

Ve spolupráci s Úřadem městyse Davle zpracoval T. Krákora u příležitosti plánovaného odhalení památníku na místě bývalé synagogy prameny k historii místní židovské komunity.

V dubnu 2018 začal v ŽMP druhý český projekt *Yerusha* podporovaný Rothschild Foundation Hanadiv Europe, který si klade za cíl shromáždit popisy archivních fondů uložených v českých archivech obsahujících relevantní informace k židovským dějinám v českých zemích. Cílem druhého projektu je navázat na úspěšný první projekt dokončený v roce 2016 a doplnit jej o prameny a archivy, které byly v prvním projektu geograficky či tematicky vyloučeny (projekt zahrnoval témata Židé v Sudetech a moravské židovské politické obce). V současném projektu zbývá průzkum archivních fondů v širších středních Čechách a archivů v Praze. Z evropských národních projektů, jako je ten český, vzniká na půdě Izraelské národní knihovny databáze, která usnadní badatelům orientaci v dochovaných pramenech a podpoří výzkum evropského židovského kulturního dědictví. Celkově předpokládáme vytvoření na 250 popisů, které budou zahrnuty do celoevropské archivní databáze s názvem *Yerusha*. Za rok 2018 bylo přijato přes 100 popisů, které procházejí editací a překladem do angličtiny. Projekt bude ukončen v září 2019.

V rámci přípravy nové expozice ve Španělské synagoze byl rozšířen obsah vitríny k židovským průmyslníkům a podnikatelům a zpracovány popisky. Zároveň byly zkontrolovány a doplněny popisky archivních materiálů zpracované jednotlivými kurátory a vyhledány originály k výrobě kopií pro restaurátorskou dílnu.

Ve spolupráci s Odborem židovských dějin se archiv podílel na konzultacích v rámci dokumentace židovských hřbitovů a zhodnocení získaného epigrafického materiálu. Pro archiv ŽMP byl zakoupen rukopis z 80. let 19. století obsahující opisy 17 náhrobních nápisů vybraných osobností pohřbených na židovském hřbitově v Golčově Jeníkově. Vzhledem ke špatnému stavu starších náhrobků tohoto hřbitova se jedná o cenný dokumentační materiál. Na Starém židovském hřbitově v Praze byl jako každoročně vykonáván odborný dohled nad rekonstrukcemi a restaurátorskými pracemi.

Pracovníci archivu se zúčastnili konferencí spojených s jejich odborným zaměřením. Byly jimi *Odborný seminář ke 100. výročí založení Waldesova muzea knoflíků a spínadel* (Kotěrovo muzeum architektury a Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 25. 9. 2018), *Péče o židovské kulturní dědictví* (Omnium, z. s., 3. 10. 2018) a *17. zasedání k problematice sepulkrálních památek* (Ústav dějin umění AV ČR, 26. 10. 2018).

Muzejní archiv zaznamenal v roce 2018 celkem 120 badatelských návštěv. Studovalo v něm 68 badatelů, z toho 51 tuzemských a 17 zahraničních. Ke studiu bylo předloženo 877 evidenčních jednotek z 87 fondů. Zájem badatelů se jako v minulých letech soustředil na rodopis, dějiny jednotlivých židovských obcí a dokumentaci nemovitých památek (hřbitovy, synagogy). Pracovníci archivu zpracovali 11 rešerší a poskytli na 140 konzultací a odpovědí na písemné dotazy. Pro badatelské účely a pro přípravu expozice ve Španělské synagoze bylo zpracováno 138 skenů. Pro výstavu *Eugen Bárkány. Medzi Prešovom a Bratislavou. Between Prešov and Bratislava*, kterou pořádalo Židovské komunitné múzeum Bratislava ve dnech 25. 5. – 7. 10. 2018, bylo poskytnuto 16 skenů ze Sbírky dokumentace – Slovensko.

e) Knihovna

Muzejní knihovna měla v roce 2018 celkem 314 registrovaných čtenářů. V knihovně a multimediálním centru se uskutečnilo 955 badatelských návštěv, další odborné dotazy byly vyřizovány písemně. Během roku bylo z fondu knihovny vypůjčeno 2564 dokumentů, z toho 1327 absenčně. Knihovna nabídla stejně jako v minulých letech i vypůjčky meziknihovní vypůjční službou. Jiným knihovnám byly zapůjčeny 43 dokumenty, pro zaměstnance muzea bylo vyřízeno 33 výpůjček či kopií článků a statí.

V Galerii Roberta Guttmanna se zaměstnanci knihovny podíleli na výstavě „*Můj šálek Kafky...*“ kresby, grafika a obrazy Jiřího Slívy. V expozici představili také 13 knih z fondu knihovny.

M. Bušek publikoval v *Treuhänderische Übernahme und Verwahrung: international und interdisziplinär betrachtet*, Göttingen, Vienna University Press [2018] příspěvek s názvem „Provenience research in the book collection of the Jewish Museum in Prague“, přednesený na mezinárodní konferenci *Accepting and Holding Objects “in Trust” – an International and Interdisciplinary Perspective* konané 2.–4. 5. 2017 ve Vídni, kterou organizovala Universitätsbibliothek Universität Wien.

Probíhala spolupráce na připravované expozici ve Španělské synagoze – výroba faksimilií knih z fondů knihovny, M. Bušek a S. Singerová vytvořili 50 profilů literátů společně s dohledáním a výběrem doprovodného obrazového materiálu pro AV prvky. Prodloužena byla zápůjčka na zahraniční výstavu v Norsku.

Multimediální centrum knihovny ŽMP.

Knihovna Židovského muzea v Praze je od roku 2012 zapojena do projektu *Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit*. Projekt koordinuje a odborně garantuje Oddělení národních jmenných autorit Národní knihovny ČR. Knihovna ŽMP jako lokální supervizor přispívá do databáze národních autorit novými záznamy a zároveň se podílí na opravách stávajících autorit. V roce 2018 Markéta Kotyzová zpracovala 397 nových korporativních autorit.

Multimediální centrum knihovny v administrativní budově muzea i nadále zpřístupňuje zájemcům nejen odborné a muzejní databáze (databáze obětí šoa, databáze sbírkových předmětů, katalog knihovny, katalog sbírek), ale též Archiv vizuální historie USC Shoah Foundation Institute obsahující nahrávky rozhovorů s přeživšími šoa nebo těmi, kdo k tomuto období mohli podat svědectví. Podobné rozhovory jsou také obsaženy ve Fortunoff Video Archive for Holocaust Testimonies spravovaném Yale University a Židovské muzeum v Praze je jedním z přístupových bodů k tomuto archivu. V Multimediálním centru je také možno zhlédnout ze záznamu večerní pořady Oddělení pro vzdělávání a kulturu, pokud se podařilo zajistit souhlas přednášejícího. Pro badatele je přístupná příruční knihovna a návštěvníci zde též mohou zakoupit publikace vydávané muzeem.

f) Zastoupení v domácích a zahraničních organizacích

ŽMP v roce 2018 zastupoval na pravidelném výročním zasedání Asociace evropských židovských muzeí v Budapešti pracovník Odboru rozvoje a vnějších vztahů Jiří Tejkal. ŽMP se pravidelně účastnilo zasedání Asociace muzeí a galerií ČR a na výročním zasedání Českého výboru ICOM (D. Veselská).

ŽMP vyslalo v červenci 2018 na kongres Evropské asociace židovských studií (EAJS) L. Uličnou, která je spolu s I. Germanovou členkou této asociace a muzeum v ní zastupuje.

Knihovna ŽMP je členem knihovnických organizací SKIP (Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR) a SDRUK (Sdružení knihoven ČR). ŽMP je dále Z. Pavlovskou zastoupeno v české delegaci International Holocaust Remembrance Alliance – IHRA (dříve Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research – ITF). Michal Frankl i nadále zastupoval ŽMP v Evropské infrastruktuře pro výzkum holocaustu – EHRI, ředitel ŽMP L. Pavlát jako dříve působil jako člen Redakční rady Nakladatelství Academia, P. Kocman byl nadále činný ve Společnosti pro dějiny židů v České republice.

8 Příprava nových expozic a modernizace muzea

V roce 2018 pokračovaly práce na modernizaci Památníku českých a moravských obětí šoa v Pinkasově synagoze. Architektonické řešení vytvořila společnost Petr Franta architekti s.r.o., jež byla i generálním projektantem stavby. Vyšším dodavatelem stavby se stala firma KONSIT a.s., jež provádí komplexní dodávky staveb všech konstrukčních systémů i druhů včetně zvlášť náročných staveb, jakými jsou i památkově chráněné historické budovy. V exteriérech komplexu Pinkasovy synagogy byly opraveny fasády, dlažby, kanalizační přípojky a dešťové vpusti, zábradlí a opěrné zdi, zrestaurovány byly kamenné prvky a okna. Komerový a bezpečnostní systém byl rozšířen a nádvoří bylo pokryto signálem WIFI. V interiéru došlo k úpravám osvětlení, zrestaurování oken a dveří a kamenných prvků, opravám dlažeb a opravám maleb. Viditelné jsou zejména úpravy ve vstupní hale synagogy, kde byly restaurovány malby. V technologické části byla upravena část vzduchotechniky, byl rozšířen kamerový systém a zavedeny rozvody pro internetové napojení objektu včetně signálu WIFI. S ohledem na bezpečnost byl instalován nový systém kontroly počtu návštěvníků v objektu. Instalaci sálavých panelů bylo vyřešeno temperování a optimalizováno bylo i osvětlení.

Výše uvedené činnosti se uskutečnily za plného návštěvnického provozu od září 2017 do dubna 2018 pod dohledem specialistů z Národního památkového ústavu. Stavba byla úspěšně zkolaudována 16. 4. 2018 a 26. 4. 2018 ŽMP převzalo dílo od vyššího dodavatele stavby.

Zcela novou součástí areálu Pinkasovy synagogy se stala venkovní stálá expozice *Cesty bez návratu. Deportace Židů z českých zemí v letech 1939–1945* (kurátorka J. Šplíchalová) v poprvé zpřístupněné tzv. Pinkasově uličce v zadním traktu objektu. V přímé návaznosti na nápisy jmen obětí šoa v Památníku návštěvníkům dává konkrétní představu o časovém a teritoriálním rozsahu deportací Židů z českých zemí v době druhé světové války a místech, kde umírali. Základní informace na výstavních panelech rozšiřují dokumenty, které je možno zhlédnout prostřednictvím informačního kiosku uvnitř Pinkasovy synagogy a webového rozhraní. Digitální zdroje rovněž umožňují vyhledávat v databázi obětí šoa a orientovat se v nápisích uvnitř synagogy.

Nová stálá venkovní expozice Cesty bez návratu. Deportace Židů z českých zemí v letech 1939–1945 v areálu Pinkasovy synagogy.

V průběhu listopadu a prosince 2018 provedla specializovaná restaurátorská firma R.E., s. r. o. opravy stěny a vybraných nápisů jmen obětí šoa v Pinkasově synagoze zasažených vlhkostí. V konečné fázi oprav bylo na zdech Pinkasovy synagogy opraveno šestnáct nápisů jmen obětí šoa, u nichž byly zjištěny chybné údaje v datech narození či úmrtí.

V roce 2018 rovněž pokračovala kurátorská a částečně i technická příprava nové podoby stálé expozice ve Španělské synagoze s pracovním názvem *Židovská emancipace, šoa a poválečné Československo (1780 - současnost)*. Autorem libreta, jež tematicky vychází ze stávající expozice, je PhDr. Arno Pařík. Změnu doznají především prostředky a styl prezentace, její stylové a technické provedení, které počítá s multimediálními a interaktivními prvky. Ve výběrovém řízení zvítězila architektonická kancelář Petr Franta architekti. Ve spolupráci s ní byla zpracována architektonická studie, dále projekt pro stavební povolení a koncem roku prováděcí a tendrová projektová dokumentace pro výběrové řízení na vyššího dodavatele stavby. V předstihu byla zpracována tendrová dokumentace pro agregované celky Vitríny a Audiovizuální prvky, na jejímž základě byli vybráni dodavatelé těchto částí díla. V roce 2019 na základě výběru vyššího dodavatele stavby v prvním a druhém čtvrtletí se počítá se zahájením realizačních prací od července 2019.

V roce 2018 byly postupně vyřizovány zápůjčky sbírkových předmětů a licenční smlouvy k jejich užití a repropráva pro obrazové zdroje poskytnuté muzeu třetími stranami a rovněž pokračovala kurátorská práce. Závěrem roku 2018 byla dopracována konečná podoba vitrín, byly odevzdány úvodní texty včetně vybraných materiálů archivní povahy i sbírkových předmětů s jejich popiskami a byly zahájeny práce na přípravě podkladů pro audiovizuální prvky. Architektonická studie i následná projektová dokumentace byly připomínkovány a finalizovány. Proběhla poptávková řízení na subdodávky vitrín, audiovizuální techniky a systému měření a regulace. Bylo rovněž vypsáno poptávkové řízení na vyššího dodavatele stavby. Muzeum současně obdrželo stavební povolení.

V roce 2018 též pokračovala marketingová příprava nové podoby stálé expozice s názvem *Kabinet Friedl: Dětské kresby z Terezína*, jež bude umístěna v prostoru, kde se v současné době nachází Galerie Roberta Guttmanna. Autorkou libreta je M. Sidenberg. Architektonické řešení expozice připravilo studio Marek Topič Architekti. Byly vytvořeny vizualizace pro PR a fundraisingové účely a vyrobená malá kolekce upomínkových předmětů pro donory.

Jedním ze záměrů transformace muzea je též aktivněji zapojit do činnosti veřejnost. V tom sehrává významnou úlohu jak Společnost přátel Židovského muzea v Praze, která měla v roce 2018 celkem 55 platících a pět čestných členů, tak aktivisté zařazení do stále se rozšiřujícího Dobrovolnického programu, zahájeného v roce 2011. V roce 2018 se do něj zapojilo 22 dobrovolníků, většinou studentů, kteří nejčastěji pomáhali při pořádání kulturních akcí muzea. Mimoto asistovali v jednotlivých muzejních odděleních například skenováním, přepisováním rozhovorů s pamětníky, komunikací s návštěvníky na sociálních sítích muzea, archivací dokumentů či zpracováním videozáznamů.

9

Akvizice

V roce 2018 se uskutečnila dvě řádná zasedání a deset mimořádných (per rollam) jednání Sbírkotvorné komise ŽMP za účasti externích spolupracovníků. Nejvíce přírůstků v roce 2018 pocházelo z vlastního výzkumu muzea, konkrétně z průběžně zpracovávaných nálezů z geniz v Rychnově nad Kněžnou, Luži, Zalužanech a Holešově – celkem 130 evidenčních čísel, která zahrnovala 157 předmětů.

Druhou významnou skupinu přírůstků tvořily dary věnované jednotlivci z tuzemska i zahraničí – 26 evidenčních čísel obsahujících 32 jednotlivin. Nejvýznamnější dary roku 2018 představují obrazy *Portrét historika umění a kritika Oskara Schürera a Městské zákoutí s pohledem na kostel Charlotte Schroeter-Radnitz* a soubor předmětů vojenské výstroje Jiřího Adlera, který obohatí novou expozici ve Španělské synagoze.

Neméně významnou skupinu přírůstků tvořily nákupy – zakoupeno bylo 15 předmětů evidovaných pod 6 evidenčními čísly. K zvláště cenným nákupům roku 2018 patří kresba *Oddavky (Sefardská svatba)* od Georgese Karse vydražená prostřednictvím Galerie Kodl a *Portrét Waltera Fürtha* od Egona Adlera zakoupený od soukromé osoby.

Nejmenší skupinu přírůstků představovaly předměty převedené mezi odděleními muzea (celkem 5 evidenčních čísel) a 1 předmět z depozitáře, u nějž bylo zjištěno nesprávné evidenční číslo.

Knihovna ŽMP byla v roce 2018 obohacena o 885 svazků. Přibližně 40 % bylo získáno dary či výměnou. Do podsbírky Knihy evidované v CES bylo zařazeno 98 tisků. Většina byla přeřazena z knihovního fondu, zakoupeny byly 2 staré tisky – *Hagada le-chag ha-pesach* (Brünn, 1790) a *Galante, Avraham ben Mordechaj: Kol bochim* (Prag, 1621). Z darů lze vyzdvihnout knihu s unikátní vazbou *Sichath Jizchak* (Prag, 1878).

Úspěšná restituce prvního vydání svazku *Mikne Avram – Peculium Abra* z roku 1523 sepsaného gramatikem, filozofem a překladatelem Abrahamem ben Meir de Balmes. (Zleva doprava) Leo Pavlát, Wesley A. Fisher (Claims Conference) a Daniel E. Kestenbaum při předání vzácného tisku muzeu.

V lednu skončila úspěšná jednání knihovny ŽMP s aukční síní Kestenbaum & Company (New York) ohledně restituce vzácného tisku *Balmes, Abraham de: Mikne Avram-Peculium Abrae (Benátky, 1523)*, jenž se v březnu 2017 objevil v nabídce zmíněného aukčního domu. Po identifikaci tisku jakožto chybějícího z původního fondu knihovny pražské židovské obce, nyní historického fondu knihovny ŽMP, byl vznesen požadavek na restituci. Pan Daniel E. Kestenbaum poté tisk stáhl z aukce a s držitelem tisku dospěl k dohodě o jeho navrácení do ŽMP. D. E. Kestenbaum zmíněný tisk osobně předal řediteli ŽMP L. Pavlátovi 16. 1. 2018.

Další starý tisk *Machberet ha-tofet ve ha-eden (Berlín, 1778)* z předválečné knihovny pražské židovské obce byl nalezen na aukci aukční síně Winner's (Jerusalem). S aukčním domem došlo k domluvě o stažení tisku z aukce a kniha byla v listopadu 2018 převzata zpět do knihovny ŽMP.

Mezi významné akvizice Oddělení pro dějiny šoa patřil bezesporu nákup souboru unikátních dopisnic členů rodiny Friedlových z ghetta v Terezíně, tranzitního ghetta Piaski a tábora nucených prací Siedliscze z roku 1942.

Muzejní archiv zakoupil tři vzácná judaika bohemikálního původu na aukci *Important Judaica, including a Distinguished Private Collection*, kterou uspořádal aukční dům Sotheby's 19. 12. 2018 v New Yorku. V dražbě byly zakoupeny následující unikátní dokumenty: *Privilegium pro mikulovskou židovskou obec z roku 1591*, *Plná moc představenstva pražské židovské obce ve věci sporu o pozůstalost po Mordechajovi Maiselovi z roku 1687* a *Osvědčení způsobilosti k výkonu profese lazebníka a ranhojiče Simona Moysese Löbla z Holešova z roku 1739*.

10

Vzdělávací aktivity

ŽMP stejně jako v minulých letech nabízelo prostřednictvím Oddělení pro vzdělávání a kulturu (OVK) s pobočkami v Praze a v Brně četné pořady, programy a projekty.

Pražská pobočka OVK připravila 10 typů tematických přednášek a spolu s nimi 16 výtvarně nebo dramaticky pojatých interaktivních dílen. Programy se týkaly nejrůznějších aspektů židovské kultury – tradic a zvyků, biblických dějin či dějin Židů v Čechách a na Moravě. Velká pozornost byla tradičně věnována výukovým programům s tematikou antisemitismu a šoa.

V rámci *Celoměstských programů podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy pro rok 2018* OVK Praha rovněž již čtvrtým rokem rozvíjelo projekt na podporu žáků a pedagogů učňovského školství zaměřený na prevenci společensky nebezpečných jevů. Cílem projektu, jehož se zúčastnilo 1362 žáků učňovského školství, je účinně působit v oblasti prevence extremismu, rasismu a antisemitismu.

Všech vzdělávacích programů v pražské pobočce OVK se zúčastnilo 6765 českých žáků a studentů. Zároveň byly některé programy a semináře připraveny i pro zahraniční studenty. V roce 2018 se jich v pražské pobočce zúčastnilo 547 návštěvníků z Německa, USA, Velké Británie, Hongkongu a Jihoafrické republiky.

*Žáci Základní školy Aloise Klára
v Úštěku sází cibulky krokusů do tvaru
Davidovy hvězdy.*

Začátkem školního roku 2018/2019 se muzeum zastoupené OVK Praha i Brno již poosmé zapojilo do projektu *Krokus*, který pořádá irská organizace Holocaust Education Trust Ireland a každoročně se ho účastní školy z celého světa. Účastníci obdrželi od organizátorů prostřednictvím ŽMP cibulky žlutých krokusů, které žáci a studenti na podzim zasadili jako připomínku jednoho a půl milionu židovských dětí zavražděných během šoa. Projektu se v České republice zúčastnilo 200 základních, středních a mateřských škol s více než 10 000 předškoláky, žáky a studenty.

Na některých svých projektech pražská pobočka OVK spolupracovala s dalšími institucemi – mimo jiné s Národním institutem pro další vzdělávání na literárně-historické soutěži *Daniel* či s organizací Freiwillige Terezín, která pravidelně organizuje besedy s pamětníky.

Za účasti 44 učitelů proběhly také čtyři dvoudenní semináře *Židé – dějiny a kultura*. Významným partnerem při dalším vzdělávání pedagogických pracovníků je již několik let Památník Terezín, s nímž ŽMP v roce 2018 pořádalo dva třídní semináře pro 100 učitelů na téma Jak učit o holocaustu. V září 2018 se za účasti 20 pedagogů uskutečnil poprvé nadstavbový seminář *Židé – dějiny a kultura* věnovaný tématu *Československo a Izrael*.

Také mnohé vzdělávací aktivity pobočky Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Brně byly výsledkem spolupráce s dalšími institucemi. Osvědčila se především dlouhodobá spolupráce s Muzeem romské kultury při výuce vzdělávacích programů. Při příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti se ve spolupráci s ním uskutečnilo promítání dokumentu *Návrat do Osvětimi* s následnou besedou s pamětnicí Erikou Bezdíčkovou (16. 1.) stejně jako divadelní představení *Hygiena krve* (22. 1.) a přednáška Lenky Geidt *Vychovatelé a opatrovníci v terezínském ghettu* (29. 1.). Těchto akcí se zúčastnilo 156 návštěvníků.

Ve spolupráci s Regionálním muzeem v Mikulově proběhly v mikulovské synagoze z nabídky OVK interaktivní dílny *Hanin kufřík*, *Reflexe – viníci, zachránci a ti ostatní*, *Holocaust v dokumentech*, *Ghetto Lodž* a *Dobrodruhy proti své vůli*, kterých se zúčastnilo 82 žáků. Ve spolupráci s Muzeem regionu Boskovicka proběhly v březnu a dubnu přednášky zaměřené na židovské tradice a zvyky, hebrejštinu a osud židovských obyvatel Boskovic, kterých se zúčastnilo 94 osob. V rámci akce *Kroměříž bez hranic* se ve spolupráci s DK Kroměříž uskutečnily vzdělávací programy pro žáky místních základních a středních škol zaměřené na židovské svátky a hebrejštinu, kterých se zúčastnilo 98 žáků a studentů.

Pozornost byla též věnována programům pro pedagogy a jejich dalšímu vzdělávání. Za účasti 60 učitelů v brněnském OVK proběhly dva čtyřdenní semináře *Židé – dějiny a kultura*. V srpnu 2018 se za účasti 25 pedagogů uskutečnil poprvé nadstavbový seminář *Židé – dějiny a kultura* věnovaný židovské menšině v Československu v letech 1945–1989.

Ve spolupráci s Institutem Terezínské iniciativy byla v Brně k vidění česká verze vzdělávací výstavy *Nechte mě být jaká jsem*, která vypráví příběh Anne Frankové v kontextu nacistické politiky a událostí druhé světové války. Výstavu vytvořil Anne Frank House Amsterdam. Jako doprovodný program k této výstavě vytvořil tým OVK Brno dílnu *Deníky*, která proběhla patnáctkrát a zúčastnilo se jí 311 studentů.

Všech vzdělávacích programů v brněnské pobočce Oddělení pro vzdělávání a kulturu se zúčastnilo 3260 žáků a studentů.

Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Brně zajišťovalo též komentované prohlídky po místním židovském hřbitově a synagoze. Nabídky komentovaných prohlídek využilo na 895 studentů a členů zájmových sdružení.

V roce 2018 pokračoval již osmnáctým rokem vzdělávací projekt ŽMP *Zmizelí sousedé*, určený žákům základních a středních škol. Pražská pobočka Oddělení pro vzdělávání a kulturu na tomto projektu pracovala od roku 2017 v rámci svého oddělení samostatně. Tento unikátní projekt mapuje osudy obětí šoa přímo v místě bydliště účastníků projektu. Jeho cílem není jen dokumentovat osudy Židů za druhé světové války, ale klade důraz na postoje a přístup účastníků projektu k etnickým a náboženským menšinám.

Projekt *Zmizelí sousedé* byl ve školách i v roce 2018 realizován formou studentského průvodcovského semináře, kdy menší skupina proškolených studentů vybavená doprovodnými texty k jednotlivým panelům a pracovními listy prováděla své spolužáky výstavou. Projektu se aktivně zúčastnilo přibližně 300 studentů v roli průvodců a výstavu zároveň zhlédlo na chodbách škol 2500 studentů.

Díky spolupráci s Úřadem vlády České republiky byly výstava a projekt *Zmizelí sousedé* prezentovány v pěti základních školách Ústeckého kraje. Kopie výstavy je současně trvale umístěna v Památníku Terezín. Výstava na mnoha místech díky aktivnímu podílu učitelů a dětí podnítila zájem a péči nejen o pamětníky, ale také o záchranu židovských památek. Nově projekt rovněž aktuálně reflektoval projevy antisemitismu v jednotlivých obcích a školách.

Ve spolupráci s Velvyslanectvím České republiky v jihoafrické Pretorii byla anglická verze výstavy *Zmizelí sousedé / Neighbours Who Disappeared* představena v Johannesburg Holocaust & Genocide Centre. Poté byla nabídnuta dalším centrům v Durbanu a Kapském městě. Výstavu navštívilo na 500 návštěvníků.

Anglická verze putovní výstavy *Zmizelí sousedé*, součást jednoho z projektů Židovského muzea v Praze pro středoškolské studenty, se r. 2018 poprvé představila v Jihoafrické republice. Foto © Anna Syková.

a) Večerní pořady v Oddělení pro vzdělávání a kulturu

Kulturní pořady pro veřejnost připravovaly v roce 2018 jak pražská, tak brněnská pobočka.

V roce 2018 pořádala pražská pobočka Oddělení pro vzdělávání a kulturu (OVK) pravidelně sedm večerních programů měsíčně s celkovou návštěvností 2970 osob (celkem 71 pořadů). V Maiselově synagoze probíhal žánrově různorodý program tvořený koncerty klasické hudby s vazbou na židovskou tematiku, diskuzemi a komponovanými večery. V prostorách auditoria OVK se nadále konaly zejména přednášky, projekce a výstavy.

Stejně jako v předchozím roce nabídly koncerty v Maiselově synagoze posluchačům kvalitní komorní klasickou hudbu v podání předních českých interpretů. V pravidelném měsíčním koncertním cyklu vystoupily následující soubory a umělci: Verba chordis, Duo Jarmila Vlachová a Miroslav Vilímc, DUO MANERA, Ensemble Frizzante, Bennewitzovo kvarteto, Ave Musica, Ančerlovo kvarteto, Štěpán Rak a Petr Wagner a Ensemble Tourbillon. Výjimečným uměleckým zážitkem mimo pravidelnou koncertní řadu byl koncert Belfiato Quintetu pořádaný při příležitosti Jom ha-šoa ve ha-gvura. Velký ohlas měl i koncert íránsko – amerického cembalisty Mahana Esfahaniho, jednoho z posledních žáků prof. Zuzany Růžičkové, který byl součástí vzpomínkového večera na jednu z nejvýznamnějších světových cembalistek a hudební pedagožku pražské AMU. V červnu vystoupil americký klezmerový houslista a zpěvák Yael Strom. Společně s předním českým kontrabasistou Petrem Dvorským a akordeonistou Aliksandrem Yasinskim zahrál klezmerové melodie s ozvuky rusínské, rumunské, maďarské, slovenské a ukrajinské hudby.

Bennewitzovo kvarteto.
Foto © Kamil Ghais.

Velké návštěvnosti se v Maiselově synagoze nadále těšily diskuzní panely s tuzemským i zahraničním obsazením na aktuální či historická témata se vztahem k židovství. Zvlášť zajímavá témata a skvělé obsazení přitom přinesly diskuze, jimiž se ŽMP opětovně zapojilo do Festivalu demokracie pořádaného jako součást 22. ročníku mezinárodní konference Forum 2000. V rámci festivalu proběhly dva diskuzní pořady. Debatu *Máme si balit? Úpadek liberální demokracie a vzestup antisemitismu ve střední Evropě* moderoval publicista Jan Fingerland. Účastníky diskuze byli Irena Kalhousová z London School of Economics, polský novinář Konstanty Gebert a slovenský politik Martin Poliačik. Druhou besedu s názvem *Demokratizace náboženství, demokratizace společnosti* moderoval teolog a religionista Pavel Hošek. Hosty byli akademikové Paul Cliteur z Univerzity v Leidenu a William Cook ze Státní univerzity v New Yorku. Z tuzemských osobností se v rámci představení knih či pořadů věnovaných specifickým historickým i aktuálním tématům a výročí objevili mezi jinými historička Kateřina Čapková, rabín Ronald Hoffberg, rabín Karol E. Sidon, herečka Eva Salzmanová, historikové Adam Hradilek a Jan Dvořák z Ústavu pro studium totalitních režimů, ředitel Gymnázia Přírodní škola František Tichý, dokumentarista Martin Šmok a publicista Petr Brod.

V pondělí 16. 4. 2018 probíhal v prostorách Maiselovy synagogy jeden z večerů 7. ročníku Malého židovského festivalu organizovaného sdružením Muzika Judaica z.s.

Auditorium OVK se stalo především místem konání odborně zaměřených přednášek a filmových projekcí spojených s přednáškami filmové historičky Alice Aronové, tentokrát zaměřenými na tvorbu Woodyho Allena. Po celý rok 2018 probíhal cyklus *Izrael 70*, který představil často neobvyklé pohledy na historii a kulturu moderního Izraele. Mezi přednášejícími byli mimo jiné absolventka oboru Mediální a filmové vědy na Telavivské univerzitě Ruth Hufnagel Ben Hadar, politolog a nakladatel Alexandr Tomský a architekt Daniel Ziss. U příležitosti otevření nové expozice *Cesty bez návratu. Deportace Židů z českých zemí 1939–1945* v areálu Pinkasovy synagogy byl v září zahájen cyklus přednášek Jany Šplíchalové z ŽMP a jejích hostů, který bude mít přesah až do června roku 2019. Poslední čtvrtina roku 2018 byla věnována padesátému výročí úmrtí brněnského architekta Alfreda Neumanna a v prosinci rovněž proběhl ve spolupráci s Pražským literárním domem vzpomínkový večer na Maxe Broda. Mezi mnoha „osmičkovými“ daty uskutečnila pobočka OVK Praha přednášku *Připomínání Kindertransportů po 80 letech*, dále přednášku *Ve víru čtyřicátých let* věnovanou smrti Jana Masaryka a *Československo a vznik Státu Izrael* o diplomatické a vojenské podpoře novému státu.

V prostorách pražské pobočky se rovněž uskutečnilo pět výstav: *Velká novina o hrozném mordu Šimona Abelese* – výstava Marka Tomana autora stejnojmenné knihy; *Purim. Příběh královny Ester* – výstava fotografií Jindřicha Buxbauma; *IZRAEL 70* – výstava fotografií muzea Bejt Hatfucot v Tel Avivu; *Pocta Dagmar Lieblové* – výstava prací žáků základních a středních škol, kteří se zúčastnili projektu *Vím, co se stalo: Pocta Dagmar Lieblové*; *Po-lin/ Židé v republice mnoha národů* – výstava Polského institutu v Praze ve spolupráci s Muzeem dějin polských Židů Polin mapující osudy židovské komunity na území „republiky mnoha národů“.

Některé projekty byly připraveny ve spolupráci s jinými organizacemi a jejich projekty. Patřily k nim projekt Diskuze v Maislovce, dále Pražské centrum židovských studií při FF UK, Pražský literární dům autorů německého jazyka, Polský institut v Praze, Ústav pro studium totalitních režimů, Akademie věd ČR, Festival demokracie a Forum 2000.

I v roce 2018 se se zájmem setkaly pořady pro rodiče s dětmi, které se konaly každou druhou neděli v měsíci a celkem se jich zúčastnilo 264 osob. Pořádání dílen podpořil Nadační fond obětem holocaustu.

Brněnská pobočka Oddělení pro vzdělávání a kulturu nabídla veřejnosti v podvečerních hodinách 47 pořadů, které navštívilo 2184 návštěvníků. V roce 2018 probíhaly tři cykly přednášek. Cyklus *Moravští židovští podnikatelé* doc. Bohumíra Smutného z Moravského zemského archivu se zaměřil na úspěšné

židovské podnikatele z Brna a okolí v období od začátku průmyslové revoluce do 2. světové války, cyklus přednášek prof. Ingeborg Fialové z Katedry germanistiky Univerzity Palackého v Olomouci byl věnován *Německé židovské literatuře* a cyklus s názvem *Domy věčnosti* publicistky a fotografky Heleny Bretfeldové se zabýval židovskými hřbitovy na Moravě.

Také v roce 2018 se velkému zájmu veřejnosti těšily besedy. Pozvání na ně přijali například spisovatelka Alena Mornštajnová, spisovatel, scenárista a režisér Jindřich Mann, spisovatel a publicista Pavel Kosatík, a také několik pamětníků holocaustu – Erika Bezdíčková, Pavel Fried nebo Josef Salomonovič.

Za podpory statutárního města Brna vznikl přednáškový cyklus *Křížovatky osudů. Židovská komunita v Československu 1918 a 1968*. V tomto rámci se konalo deset přednášek zaměřených na rok 1918 a období vzniku republiky a události roku 1968 se specifickým přihlédnutím k životu brněnské židovské komunity. Na cyklu spolupracovali odborní historikové a také pamětníci daných období.

Přestože hlavní těžiště večerních programů OVK Brno tvoří většinou přednášky, v roce 2018 se uskutečnily i akce kulturně-vzdělávacího charakteru. V lednu to bylo divadelní představení *Hygienu krve* brněnského divadla Líšeň inspirované svědectvími a vzpomínkami přeživších holocaustu, ale také dobovými dokumenty, projevy nacistických vůdců a texty ze současných militantních neonacistických webů. Autorské čtení Vlasty Rut Sidonové z knihy *Jídlna Šalom a jiné židovské povídky z dnešní Prahy* a následná beseda přiblížily atmosféru každodenního života pražské židovské komunity. V září proběhlo setkání s herečkou a zpěvačkou Hanou Frejkovou, při kterém představila svou autobiografickou knihu *Divný kořen*. V prosinci byli návštěvníci OVK při prohlídce lokální pražírny zasvěceni do průběhu cesty kávového zrnka až po přípravu nápoje a dozvěděli se, jak se zpracovává, dováží, praží a finalizuje košer káva. Při představení románu australského autora Richarda Yaxleyho o osudech přeživších z terezínského gheta *Tohle je má píseň* přednesl vybrané úryvky z knihy dramaturg, scenárista, herec a současný rektor JAMU Petr Oslzlý.

V prostorách brněnského sálu OVK se také uskutečnilo šest vernisáží výstav: *Jak to vidím* – dokumentární fotografie absolventa FAMU Jiřího Kovanice ze 70. a 80. let 20. století; *Po-lin / Židé v republice mnoha národů* – výstava Polského institutu v Praze ve spolupráci s Muzeem dějin polských Židů Polin mapující osudy židovské komunity na polsko-litevském území v 16.–18. století; *Než se vše změnilo* – výstava díla amatérského fotografa Kurta Bardoše (1914–1945) z brněnské židovské rodiny, jehož životní příběh skončil v německém koncentračním táboře Dachau; *Nechte mě být, jaká jsem – životní příběh Anne Frankové* – výstava amsterdamského muzea Dům Anne Frankové; *Andre Steiner – nejen brněnský architekt* – výstava fotografií Kateřiny Rusňákové.

V rámci nedělních dětských dílen pro veřejnost proběhlo 10 programů zaměřených na židovské svátky a příběhy z Tanachu, které navštívilo 131 dětí. Pořádání dílen podpořil Nadační fond obětí holocaustu.

b) Koncerty a další kulturní akce ve Španělské synagoze

Ve Španělské synagoze ŽMP samo uspořádalo nebo se podílelo na uspořádání řady koncertů a dalších kulturních akcí.

Při příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti se 25. 1. 2018 konal ve spolupráci s Židovskou obcí v Praze a Nadačním fondem obětí holocaustu již tradiční slavnostní koncert. Úvodní slovo pronesli předseda Židovské obce v Praze Jan Munk a ředitel Židovského muzea v Praze Leo Pavlát. Na koncertě zazněly skladby Henryho Purcella, Joaquína Rodriga, Maurice Ravela, Manuela de Falla a George Gershwinu v podání Pražského kytarového kvarteta.

Slavnostní lednový koncert
ve Španělské synagoze.

Dne 20. 3. ve Španělské synagoze vystupovala kapela polsko-izraelské zpěvačky Olgy Avigail Mielez-zczuk, která připomněla inspirativní kulturu polských židů zmizelou ve víru druhé světové války. Koncert nazvaný *Zmizelé tóny jidiš tanga* byl současně poctou polským nositelům čestného titulu Spravedlivý mezi národy, který uděluje památník obětem šoa v Jeruzalémě Jad Vašem.

Dne 24. 11. se uskutečnil koncert European Cantorial Association (ECA) pořádaný Společností židovských žen České republiky.

Ve Španělské synagoze dále i v roce 2018 probíhaly pravidelné koncerty pořádané agenturou BM ART určené především zahraničním návštěvníkům. Celkem se jich uskutečnilo 239.

Kytarista Lubomír Brabec pokračoval v roce 2018 ve Španělské synagoze se svým cyklem koncertů klasické hudby nazvaným *Pražské hudební večery*.

Celkem se v roce 2018 uskutečnilo ve Španělské synagoze 248 koncertů.

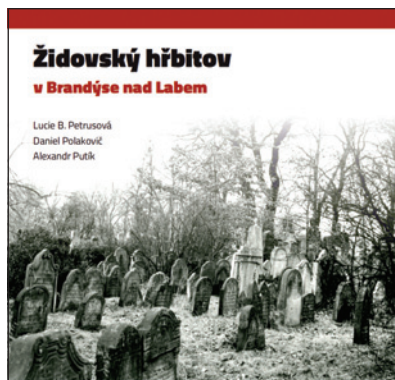
V roce 2018 ŽMP vydalo jednu publikaci, odborný periodický sborník a řadu tiskovin propagujících akce a aktivity muzea.

K výstavě Židovského muzea v Praze *Jiří Slíva: Můj šálek Kafky* byla vydána stejnojmenná skládačka v české a anglické jazykové verzi v nákladu 3 000 kusů v české a 12 000 kusů v anglické verzi.

Jako každý rok vyšel odborný časopis *Judaica Bohemiae*. Ten se specializuje na vydávání odborných studií k dějinám a kultuře Židů v českých zemích, respektive širším středoevropském prostoru (území někdejší habsburské monarchie). Časopis vychází od roku 1965 a jeho publikačním jazykem je angličtina a němčina. Na obsahu časopisu se pravidelně podílejí vedle českých i zahraniční přispěvatelé. Od roku 2009 je časopis vydáván opět dvakrát ročně (v letech 1994–2008 byla publikace ročenkou).

Červnové, monotematické číslo *Judaica Bohemiae* 53 (2018), 1 se věnuje doposud nedostatečně osvětlenému tématu židovských dějin 2. poloviny 19. a počátku 20. století – židovským politickým obcím na Moravě. Obsahuje vybrané příspěvky z workshopu „Pozůstatky minulosti nebo laboratoře modernity? Židovské politické obce na Moravě po roce 1848 a jejich archivní prameny“, který v květnu 2016 uspořádaly Židovské muzeum v Praze a Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ve spolupráci s Centrem judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových na Univerzitě Palackého v Olomouci. První tři příspěvky z pera Ines Koeltzsch (*Migration als Herausforderung. Die politischen Judengemeinden in Mähren und ihr ‚Niedergang‘ um 1900*), Petera Urbanitsche (*Die Politischen Israelitengemeinden in Mähren: Entstehung und legistische Grundlagen, ihre politische Rolle im Nationalitätenstreit, Trennung ihrer säkularen und religiösen Aufgabenbereiche*) a Daniela Baránka (*Die religiöse Funktion Politischer Israelitengemeinden*) přinášejí nové poznatky k otázkám dobové masové židovské migrace, smíšených administrativních a náboženských funkcí židovských politických obcí na Moravě a konečného oddělení náboženských obcí od obcí politických. Příspěvek Milana Řepy *Assailants on the Bench for the Accused: Cases of Violence against Jews at the Turn of the 19th and 20th Centuries at the Regional Criminal Courts in Brno and Uherské Hradiště* se zabývá židovskými politickými obcemi v širším historickém kontextu jakožto místem rozsáhlého individuálního i kolektivního protizidovského násilí. Rubrika Materiály obsahuje příspěvek Pavla Kocmana o metodologii a výsledcích projektu Yerusha, přinášející přehled archivních pramenů a literatury k moravským židovským politickým obcím. Text Davida Nehyby, věnovaný politickým židovským obcím Šafov (Schaffa) a Miroslav (Mišlitz) v archivních materiálech Státního okresního archivu Znojmo, ukazuje možnosti a limity budoucího výzkumu tohoto tématu. V rubrice Zprávy informovala Marie Chrová o konferenci *Reframing Jewish Life: Moravian Jewry at the Turn of the 19th and the 20th Centuries* uspořádané v říjnu 2017 v Olomouci a Pavel Sládek s Evou Doležalovou o panelu věnovaném dějinám Židů v českých zemích na 11. sjezdu českých historiků v září 2017 v Olomouci.

Prosincové číslo *Judaica Bohemiae* 53 (2018), 2 obsahuje studii Pavla Kocmana *Zu den Umständen der Erteilung des Privilegiums für die mährischen Juden im Jahr 1629*, rozebírající okolnosti vydání privilegia pro moravské Židy z roku 1629 – významného dokumentu, který nově definoval jejich právní postavení a urychlil institucionalizaci zemské reprezentace moravských Židů. V následující studii *The Memory of the Return of Slovak Holocaust Survivors in Jewish and Non-Jewish Testimonies* se Monika Vrzgulová na základě slovenských projektů orální historie zabývá vzpomínkami přeživších a očitých svědků šoa na židovský návrat domů po 2. světové válce. Studie Pavla Sládka *Moses ben Aaron Morawczyk and his*

*E-publikace **Židovský hřbitov v Brandýse nad Labem** je určena všem zájemcům o historii židovského osídlení a památek.*

Treatise on the System of Education (1634/1635) v rubrice Materiály představuje život a dílo židovského pedagoga Moše ben Árona Morawczyka a jako první přináší anglický překlad jeho traktátu O systému výuky (1635), který zasazuje do kontextu raně novověké aškenázké vzdělanosti a vzdělávání. V rubrice Zprávy informuje Lenka Uličná o 11. kongresu Evropské asociace židovských studií (EJAS), který se v červenci 2018 uskutečnil v Krakově a Daniel Baránek o workshopu *Vizuální antisemitika*, uspořádaného v září 2018 v Praze Ústavem pro dějiny umění AV ČR v rámci projektu „Vizuální projevy antisemitismu v českých zemích od středověku po současnost“.

Ke konci roku 2018 vydalo ŽMP e-publikaci *Židovský hřbitov v Brandýse nad Labem*, jež je určena všem zájemcům o historii židovského osídlení, historii židovských památek, historii dějin umění a také všem badatelům, kteří se zabývají genealogickým výzkumem. Židovský hřbitov v Brandýse nad Labem byl založen roku 1568 a několikrát rozšiřován, naposled na konci 19. století. Na hřbitově se nalézá márnice z poloviny 19. století a 915 náhrobků z období mezi lety 1572–1942. Na hřbitově nalezneme renesanční a barokní náhrobky z 16. až 18. století, klasicistní a secesní náhrobky z 19. století a moderní žulové pomníky z první poloviny 20. století. Publikace *Židovský hřbitov v Brandýse nad Labem* seznamuje čtenáře v kapitole *Brandýs nad Labem a Židé* v dějinné perspektivě s historií židovského osídlení v Brandýse nad Labem a v jeho nejbližším okolí. Svým i studiemi do publikace přispěli odborní pracovníci muzea Alexandr Putík, Lucie B. Petrusová a Daniel Polakovič. Publikaci doplňují Rejstříky (chronologický rejstřík, jmenný rejstřík, rejstřík hebrejských jmen, místní rejstřík, seznam kameníků a kamenických dílen a seznam hebrejských zkratk, které umožňují lepší orientaci v katalogu náhrobků. Přiložený Schematický plán židovského hřbitova umožní čtenářům nalézt vybraný náhrobek přímo v terénu. Publikace vznikla za finanční podpory Nadace Židovské obce v Praze.

V české i anglické verzi pokračovalo vydávání čtvrtletního elektronického *Zpravodaje/Newsletteru* i tištěného dvouměsíčního programového přehledu muzea, obsahujícího základní informace o památkách ve správě muzea, jeho stálých expozicích a aktuálně připravovaných výstavách, koncertech, programech pro rodiče a děti, komentovaných prohlídkách, přednáškách a diskusních večerech.

Pro 15. ročník Pražské muzejní noci byl připraven česko-anglický informační DL leták v nákladu 5000 kusů.

Průběžně, podle aktuální potřeby, byly také doplňovány letáčky ke vstupenkám ve své současné šestizářkové podobě a s upravenou grafikou.

a) Zápůjčky

Židovské muzeum v Praze nadále spolupracovalo s mnoha domácími a zahraničními politickými, administrativními, kulturními, akademickými a vzdělávacími institucemi. V různých oblastech činnosti se jednalo o 219 tuzemských a 104 zahraničních subjektů.

Ve sbírkové oblasti muzeum pokračovalo v již započatém systému uzavírání jednoletého až tříletého smluvního vztahu s českými dlouhodobými vypůjčiteli. Aktuálně jde o 9 českých židovských obcí a dalších 12 kulturních subjektů. V roce 2018 bylo prodlouženo 11 smluvních vztahů, přičemž každému předcházela kontrola a vyhodnocení fyzického stavu předmětů ze strany pracovníků ŽMP. V zahraničí ŽMP dlouhodobě participuje výpůjčkou ve 2 expozicích.

ŽMP se svými výpůjčkami podílelo též na krátkodobých výstavách pořádaných v České republice jinými organizacemi. Tradičně nejvíce výpůjček bylo ze souboru vizuálního umění. Umělecká díla ze sbírek muzea se tak objevila v rámci úspěšných projektů: *Hugo Steiner – Prag* (Galerie výtvarného umění v Chebu) a *Rozlomená doba: 1908-1928 | Avantgardy ve střední Evropě. Mezi úzkostí a slastí: Zrod moderního Středoevropana*. (Muzeum umění Olomouc). Tato výstavní prezentace, na níž ŽMP participuje výpůjčkou díla Eugena von Kahlera, byla připravena jako putovní a postupně se kromě Olomouce představí ještě v Krakově, Bratislavě a Pécsi.

Z krátkodobých výpůjček patřila k nejzajímavějším projektům výstava *Towards Catastrophe: German and Austrian Art of the 1930s* v Neue Galerie v New Yorku. Až do poloviny roku pokračovala výstava *Comrade Jew! The dream of a better world* v Jüdisches Museum ve Vídni. Pokračovala výpůjčka jednoho exponátu v House of European History v Bruselu a výpůjčka liturgických předmětů ze sbírek ŽMP do stálé expozice Memorial Scrolls Trust v Londýně.

ŽMP poskytlo v roce 2018 celkem 31 povolení k užití materiálů ŽMP pro knižní, časopisecké, propagační a studijní účely stejně jako k fotografování a natáčení v objektech ŽMP.

Odbor knihovny spolupracoval na zápůjčce 2 knih na výstavu *Books discovered once again* (Stiftelsen Arkivet, Kristiansand – Norsko).

b) Neziskový sektor, informace a konzultace, média

Podstatná byla i spolupráce s institucemi a neziskovými organizacemi v oblasti vzdělávání a kultury, zmiňovaná samostatně na příslušném místě této zprávy.

Odborní pracovníci ŽMP dále osobně či písemně poskytovali informace a konzultace nezbytné pro činnost dalších institucí, odborníků různých oborů, obnovu památkových objektů a přípravu expozic na různých místech České republiky.

Ředitel muzea Leo Pavlát tak jako v minulých letech zpracovával odborná vyjádření pro učebnice, usilující o udělení doporučující doložky MŠMT, a v médiích i pro interní potřebu FŽO se vyjadřoval na téma judaismu, židovských dějin, antisemitismu a blízkovýchodního konfliktu (mimo jiné rozhovor pro pořad

ČT24 Interview 26. 1. 2018, pořad Pro a proti s Leo Pavlát a Břetislavem Turečkem pro Český rozhlas Plus 10. 5. 2018, či rozhovory o antisemitismu v Evropě pro portál Hlídací pes a pro Český rozhlas Plus ve dnech 27. 8. 2018 a 9. 11. 2018). Byl též spoluautorem a pravidelným přispěvatelem týdenního rozhlasového pořadu Českého rozhlasu Šalom alejchem, jehož koncepci připravil.

c) Účast na dalších projektech

ŽMP se v roce 2018 podílelo na řadě akcí pořádaných jinými institucemi.

Již tradičně se muzeum zaměřilo na veřejnou připomínku šoa. Ke Dni památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti připravilo 25. 1. 2018 slavnostní koncert ve Španělské synagoze (viz kapitola 11 b).

Večerní projekce Tváře obětí šoa promítaná na štít mikve v areálu Pinkasovy synagogy je připomínkou tragického osudu desetitisíců českých a moravských obětí holocaustu.

Ve dnech 2.–4. 2. 2018 se Židovské muzeum v Praze zapojilo do již 18. ročníku dobročinné akce *Ledová Praha*, která přihlášeným dětským kolektivům i rodinám s dětmi umožňuje bezplatně se seznámit se současností hlavního města Prahy, jejími pamětihodnostmi a zajímavostmi.

V březnu 2018 uplynulo 74 let od vyvraždění vězňů terezínského rodinného tábora v plynových komorách tábora v Auschwitz-Birkenau. Židovské muzeum v Praze se připojilo k Terezínské iniciativě a při příležitosti této tragické události byla v ranních hodinách 8. 3. 2018 uspořádána v Památníku českých a moravských obětí šoa v Pinkasově synagoze tryzna.

Židovské muzeum v Praze bylo i v roce 2018 partnerem tradičního veřejného setkání proti antisemitismu, které se koná při příležitosti Dne památky obětí holocaustu. Pochod dobré vůle centrem Prahy, který uspořádala Česká pobočka Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ), se uskutečnil v neděli 22. 4. 2018. Pochod byl zakončen ve Valdštejnské zahradě, kde se účastníci připojili k navazujícímu shromáždění.

I v roce 2018 se muzeum zapojilo do veřejného čtení jmen obětí holocaustu u příležitosti Jom ha-šoa – Dne vzpomínání na oběti holocaustu. Veřejné čtení jmen obětí holocaustu se konalo v Brně 12. 4. 2018 ve spolupráci brněnského Oddělení pro vzdělávání a kulturu ŽMP s Institutem Terezínské iniciativy,

Židovskou obcí Brno, Muzeem romské kultury, Městskou částí Brno-střed a příspěvkovou organizací Káveeska.

Ve středu 9. 5. 2018 proběhla v Senátu Parlamentu České republiky konference „Izrael po 70 letech a jeho vztahy s ČR“. Cílem setkání bylo zhodnocení 70 let vývoje česko-izraelských vztahů. Mezi vystupujícími byl ministr zahraničních věcí, velvyslanec státu Izrael v České republice, dále diplomati, ekonomové a odborníci z kulturního prostředí a akademického světa. Debatního panelu se zúčastnil také ředitel Židovského muzea v Praze Leo Pavlát.

Ve stejný den se Židovské muzeum v Praze zapojilo do projektu Noc literatury, který v předvečer zahájení veletrhu Svět knihy již po dvanácté zorganizovala Česká centra ve spolupráci se Sdružením kulturních institutů zemí EU, zahraničními zastupitelskými úřady, Zastoupením Evropské komise v ČR a nakladatelstvím Labyrint. Všechny akce se roku 2018 odehrávaly na Novém a Starém Městě Prahy 1 a jedním z míst, která se Noci literatury otevřela, byla i Maiselova synagoga. Ukázku z knihy vlámského autora Jeroena Olyslaegerse *Vůle*, zachycující prostředí odboje, pomoci Židům i antisemitismu v Antverpách za druhé světové války, četl herec Ivan Řezáč. Na akci, která probíhala od 18 do 23 hodin, dorazilo několik set návštěvníků.

Festival Pražské jaro ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze a Terezín Music Foundation uvedl 20. 5. 2018 ve Španělské synagoze koncert komorního sboru Martinů Voices pod vedením sbormistra Lukáše Vasilka a v doprovodu smyčcového Bennewitzova kvarteta. Program byl vytvořen na míru místa konání a všechny uváděné skladby byly inspirovány židovskou kulturou: původem skladatele nebo autora textu, případně prostřednictvím jiných mimohudebních inspirací. Držitelé vstupenky na koncert mohli mezi 1. 5. 2018 a 30. 6. 2018 využít 50% slevu z individuálního vstupného do expozic Židovského muzea v Praze.

Již 8. ročník festivalu židovských organizací a komunit JudaFest proběhl v neděli 3. 6. 2018 na tradičním místě – pražském Náměstí Míru. Akci připravila Česká unie židovské mládeže s podporou Židovského muzea v Praze, Nadačního fondu obětím holocaustu, Federace Židovských obcí v České republice, Lau-derových škol a Městské části Praha 2. Cílem festivalu bylo představit židovské komunity veřejnosti prostřednictvím hudby, tance, jídla a zábavy.

V pozdních hodinách soboty 9. 6. 2018 se Židovské muzeum v Praze již tradičně zapojilo do dalšího, již 15. ročníku projektu Pražská muzejní noc. Zástupcům návštěvníků se otevřely dveře Maiselovy synagogy s expozicí věnovanou dějinám Židů v českých zemích v 10. – 18. století a Španělské synagogy, kde se mohli seznámit s osudy českých a moravských Židů v 19. a 20. století. V Maiselově synagoze byla připravena i prohlídka pro neslyšící. Zájem veřejnosti o noční návštěvu muzea byl opět mimořádný. Mezi 22.30 a 01.00 hod expozicemi prošlo 2566 návštěvníků.

Brněnská pobočka Židovského muzea v Praze se v roce 2018 do projektu Brněnské muzejní noci zapojila poprvé. Tým OVK si rámci programu připravil workshop o hebrejské abecedě a interaktivní přednášku o základech judaismu. Proběhla také komentovaná prohlídka výstavy amatérského fotografa Kurta Bardoše (1914–1945). Programu se zúčastnilo 580 návštěvníků.

V říjnu 2018 se ve spolupráci ŽMP a Forum 2000 uskutečnily v prostorách Maiselovy synagogy dvě diskuze, které byly součástí Festivalu demokracie pořádaného v rámci 22. ročníku mezinárodní konference Forum 2000. V neděli 7. 10. se uskutečnila debata *Máme si balit? Úpadek liberální demokracie a vzestup antisemitismu ve střední Evropě* a 9. 10. beseda s názvem *Demokratizace náboženství, demokratizace společnosti*. Obě akce se setkaly s velkým zájmem a navštívilo je celkově více než 130 osob (Viz kapitola 11a).

Pracovníci Odboru sbírek Židovského muzea v Praze ve spolupráci s Odborem pátrání Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky uspořádali 10. 10. 2018 speciální prohlídku Židovského muzea a seminář v prostorách Oddělení pro vzdělávání a kulturu. Akci za účasti 30 odborníků z řad Policie ČR z celé republiky, kterou za ŽMP vedli kurátorka sbírky textilu D. Veselská a kurátor sbírky trojdimenzionálních objektů J. Kuntoš, Policejní prezidium ohodnotilo jako velmi přínosnou.

U příležitosti 80. výročí tzv. Kindertransportů se v Maiselově synagoze konal 19. 11. 2018 komponovaný večer ve spolupráci Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, USC Shoah Foundation a Židovského muzea v Praze. V rámci večera hovořili historička Laura Brade, dokumentarista Martin Šmok a bývalý ředitel American Jewish Distribution Committee Yechiel Bar-Chaim. Celým večerem provázela Kateřina Čapková z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Akce byla doprovázena projekcí rozhovorů s pamětníky z databáze USC Shoah Foundation.

U příležitosti 80. výročí tzv. Kindertransportů se 19. 11. 2018 v Maiselově synagoze konal komponovaný večer ve spolupráci Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, USC Shoah Foundation a Židovského muzea v Praze.

Dne 12. 12. 2018 se v Auditoriu OVK Praha konala vernisáž výstavy *Po-lin / Židé v republice mnoha národů*, která vznikla ve spolupráci Židovského muzea v Praze s Polským institutem v Praze a Muzeem dějin polských Židů Polin. První část večera s promítáním filmu *Poslední klezmer* uvedla zástupkyně ředitele Polského institutu Laura Trebel-Gniazdowska. V druhé části večera byli hosté pozváni ke zhlédnutí výstavy.

14

Údržba a rekonstrukce

Odbornou správu a údržbu ve všech objektech a prostorách, které muzeum užívá ke své činnosti, zajišťoval provozní odbor. Prováděné práce zahrnovaly úklid, údržbu, opravy a rekonstrukce stavebních a technologických částí staveb, zajištění potřebných servisních a revizních prací, údržbu a rozvoj integrovaného zabezpečovacího systému, péči o zeleň na Starém židovském hřbitově a před Maiselovou synagogou a provoz recepce v administrativní budově. Průběžně bylo také zabezpečováno plnění povinností v oblasti požární ochrany a bezpečnosti a ochrany zdraví pracujících a povinností v oblasti podnikové ekologie.

Aktivně probíhalo řízení podnájmů třetích subjektů, včetně uzavírání nových smluv a aktualizací a dodatků stávajících smluv.

K 30. 4. 2018 byla ukončena servisní smlouva na servis zabezpečovacích systémů se společností Aranea a od 1. 5. 2018 byla uzavřena nová smlouva na servis zabezpečovacích systémů se společností Comproject.

- V rámci projektu Péče o stromy Starého židovského hřbitova a na základě kontroly zdravotního stavu stromů a odborného posudku byly v podzimních měsících provedeny revize bezpečnostních vazeb a redukční, výchovné, zdravotní a bezpečnostní řezy.
- Byly provedeny všechny předepsané revize a kontroly systémů technického zařízení budov, elektrických zařízení, výtahů a pojezdových plošin, zabezpečovacích a protipožárních systémů, včetně zajištění odstranění diagnostikovaných poruch a nedostatků.
- Dle aktuální potřeby byly rovněž zajištěny všechny nezbytné opravy v objektech ve správě ŽMP.

Lékaři pracovně lékařské péče provedli školení zaměstnanců v poskytování první pomoci, pravidelným školením prošli členové požárních hlídek. V roce 2018 nedošlo k žádným pracovním úrazům.

Pohled do interiéru Klausové synagogy.

V oblasti informačních technologií bylo v prvním čtvrtletí v rámci rekonstrukce Pinkasovy synagogy zajištěno pokrytí objektu signálem wifi. Ve druhém čtvrtletí společnost Dial Telecom položila nové optické trasy jako náhradu za rádiová datová připojení šesti hlavních objektů muzea. V návaznosti na změnu poskytovatele připojení byly ve třetím čtvrtletí vyměněny nevyhovující aktivní síťové prvky a proběhla základní konfigurace sítě dodavatelem tak, aby bylo možno dosáhnout nezbytných bezpečnostních a provozních standardů. Ve třetím čtvrtletí společnost CompuNet také dodala nové servery a disková pole, na které byl úspěšně převeden provoz klíčových aplikací muzea a přemístěna všechna data. Zároveň byl vytvořen zálohovací plán a nastaveno automatické každodenní zálohování celého prostředí. V posledním čtvrtletí pak dále pokračovala konfigurace sítě a byly připravovány aplikace nutné pro provoz IT infrastruktury. Část původních datových úložišť byla v prosinci přesunuta do objektu muzea v Praze-Smíchově, kde slouží jako vzdálená kopie záloh.

V návazné činnosti proběhla v souladu s novou logickou strukturou datového úložiště a po přemístění dat na novou infrastrukturu analýza názvosloví složek a souborů a data byla následně optimalizována.

Se zavedením obecného nařízení na ochranu osobních údajů (GDPR) byl v ŽMP nahrazen mzdový informační systém OK Mzdy za bezpečnostní nároky splňující komplexní informační systém OK Base. Součástí implementace informačního systému OK Base se stalo i zavedení modulu Personalistika pro elektronickou správu personálních agend, které doposud nebyly elektronicky řešeny. Mezi agendy podléhající nárokům nařízení GDPR patří i evidence docházky, která proto byla zahrnuta do projektu realizace v systému OK Base. V závěru roku 2018 byly zahájeny práce na jejím zavedení v roce 2019.

ŽMP v roce 2018 dále pracovalo na zkvalitnění činnosti ostrahy. Projevilo se to pokračující stabilizací týmu a pozorností věnovanou jeho přípravě. Specificky se jednalo o průběžnou analýzu aktuální bezpečnostní situace, identifikaci hrozeb a přijetí adekvátních bezpečnostních opatření v reálném čase. S tímto zřetelem ŽMP i nadále kladlo důraz na profesní přípravu pracovníků ostrahy, orientovanou na aktuální bezpečnostní hrozby.

V průběhu roku 2018 řešila ostraha v souladu s interními směrnicemi několik mimořádných situací, opakovaně za operativní spolupráce se složkami Policie ČR.

Při zajišťování objektů a bezpečnosti návštěvníků ŽMP na základě Memoranda o spolupráci při zajišťování bezpečnosti židovských institucí jakožto měkkých cílů z 5. 4. 2016 spolupracuje s dalšími židovskými subjekty a Policií ČR. Oddělení ostrahy svou činnost rovněž konzultuje se zahraničními bezpečnostními experty zejména v oblasti krizového plánování a řízení vnitřní komunikace.

16

Investice

Do investic muzea se v roce 2018 významně promítly především činnosti související s transformačními projekty pro Pinkasovu synagogu a Španělskou synagogu (viz kapitola 8).

V administrativní budově byla provedena rozsáhlá modernizace centrálního systému chlazení, spočívající ve výměně chladicích jednotek včetně všech rozvodů a úpravy řídicího systému. Akci v dubnu až červnu 2018 realizovala dle vlastního prováděcího projektu společnost SYB s.r.o. Vyměněna a rozšířena byla klimatizace pracoviště ostrahy a modernizováno bylo i chlazení prostor kavárny u Španělské synagogy ve správě ŽMP. Nová klimatizace byla instalována rovněž v depozitáři knihovny v podkroví Pinkasovy synagogy.

Za omezeného provozu pracoviště ostrahy a recepce administrativní budovy dále proběhla ve čtvrtém čtvrtletí 2018 celková modernizace těchto prostor s ohledem na rozvoj bezpečnostní technologie a počty pracovníků.

Významnou investici konečně představovaly činnosti v oblasti IT (viz kapitola 14).

Židovské muzeum v Praze podalo v roce 2018 celkem 16 žádostí o grant či dotaci. Z nich bylo patnáct žádostí schváleno a jedna zamítnuta.

Dotační a grantová podpora ve prospěch ŽMP činila v roce 2018 celkem 8 601 262,63 Kč, a to i na delší časové období. Z roku 2017 byly do roku 2018 převedeny prostředky z nedokončených a nedočerpaných grantů a dotací ve výši 6 360 109,62 Kč. V roce 2018 bylo použito 4 602 651,53 Kč. Do roku 2019 a let následujících se převádějí nedočerpané prostředky ve výši 3 998 611,10 Kč.

V České republice činnost ŽMP v roce 2018 významně podpořily zejména následující instituce:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR: semináře pro učitele pod názvem Židé, dějiny a kultura
- Ministerstvo kultury ČR: Zpřístupnění ohrožených periodických dokumentů a poskytování knihovních služeb v knihovně muzea prostřednictvím digitální technologie (dotační program VISK 7), restaurátorský projekt ISO-D
- Hlavní město Praha: projekt na podporu výstavy *Jiří Slíva: Můj šálek Kafky*, projekt na podporu koncertů v Maiselově synagoze, projekt na podporu vzdělávání učňů
- Nadační fond obětí holocaustu: restaurování náhrobků, nahrávání rozhovorů s pamětníky, nedělní dílny pro děti, projekt vzdělávání studentů, podpora kulturních programů ŽMP, projekt revitalizace Španělské synagogy
- Nadace Židovské obce v Praze: restaurování vzácných tisků /2x/
- Magistrát města Brna: podpora kulturních pořadů

Významnými zahraničními podporovateli projektů uskutečněných v roce 2018 byly tyto instituce:

- Rothschild Foundation Europe: projekt Yerusha 3
- Evropská komise, Rámcový program 7, Horizont 2020: Evropská infrastruktura pro výzkum holocaustu (projekt EHRI 2).

Činnost muzea dále podpořili mnozí individuální dárci.

V roce 2018 ŽMP navštívilo o 4275 (0,59 %) návštěvníků více než v roce předcházejícím, což se v meziročním srovnání odrazilo v nárůstu tržeb ze vstupného o 7 666 304 Kč (3,92 %). Celkové příjmy muzea zejména díky nárůstu tržeb ze vstupného ve stejném srovnání vzrostly o 8 877 263 Kč (4,13 %). Rovněž tržby z pronájmů, z prodeje zboží a ostatních služeb byly vyšší než v roce 2017, zatímco mírně poklesly příjmy z grantů a dotací.

Náklady se oproti roku 2017 zvýšily o 10 640 449 Kč (6,55 %) zejména s ohledem na vyšší výdaje v položkách Materiál, Opravy a údržba, Propagace, Ostatní osobní náklady, Pojistné a Ostatní náklady.

V porovnání příjmů a výdajů skončil rok 2018 pro ŽMP příznivě. Po zpracování daňového přiznání byl hrubý zisk Židovského muzea v Praze vyčíslen na 61 882 406,05 Kč a po odpočtu daně ve výši 11 199 260 Kč činí čistý zisk 50 683 146,05 Kč. Z meziročního porovnání vyplývá, že v roce 2018 ŽMP dosáhlo oproti roku 2017 nižšího čistého zisku o 1 763 185,92 Kč. I tak se jedná o druhý nejvyšší zisk v historii muzea od jeho odstátnění v říjnu 1994.

Židovské muzeum v Praze

U Staré školy 1

110 00 Praha 1

T: +420 222 749 211

E: office@jewishmuseum.cz

W: www.jewishmuseum.cz

V Praze 28. 3. 2019

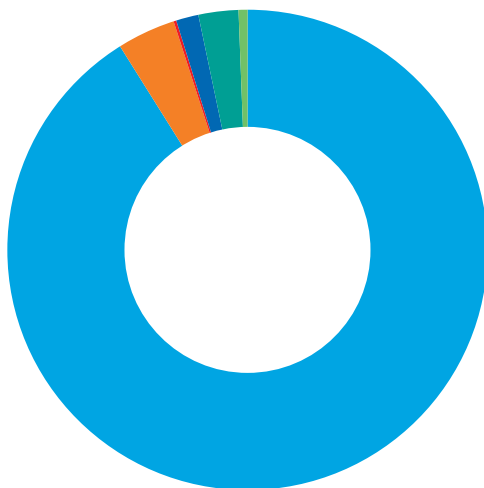
Leo Pavlát

Ředitel Židovského muzea v Praze

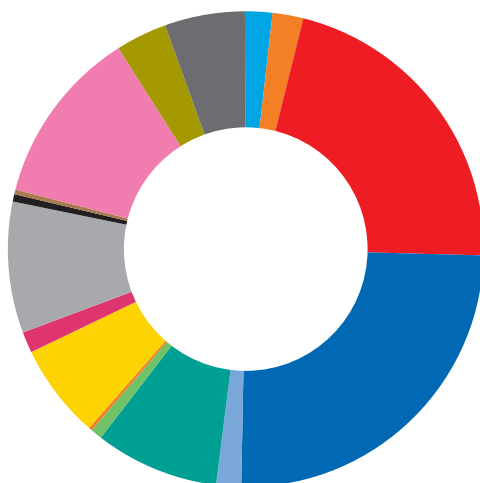
Příloha č. 1 – Plnění rozpočtu ŽMP v roce 2018 (v tis. Kč)

*Zdroje příjmů Židovského
muzea v Praze (2018)*

- 90,9 % Vstupné
- 4,3 % Nájem
- 0,4 % Prodej upomínkových předmětů
- 1,4 % Ostatní služby
- 2,3 % Dary a dotace
- 0,6 % Výnosy ostatní

*Výdaje Židovského
muzea v Praze (2018)*

- 1,9 % Energie, voda, plyn
- 2,0 % Opravy
- 21,7 % Nájem
- 24,7 % Mzdové náklady
- 1,5 % Ostatní osobní náklady
- 8,5 % Soc. a zdrav. pojištění
- 0,9 % Zákonné sociální náklady
- 0,1 % Poskytnuté dary
- 6,4 % Odpisy
- 1,5 % Pojistné
- 8,7 % Služby
- 0,5 % Ostatní náklady
- 0,1 % Nákup knih
- 0,2 % Nákup sbírkových předmětů
- 12,4 % Dokončené investice
- 3,1 % Materiál
- 5,7 % Daň z příjmu

Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztrát (v tis. Kč)

	k 31. 12. 2017	k 31. 12. 2018
VÝNOSY	214 854	223 730
Tržby za zboží a služby	12 040	13 796
Tržby ze vstupného	195 765	203 431
Dary a dotace	5 916	5 145
Zúčtování rezerv	0	0
Ostatní výnosy	1 133	1 358
PROVOZNÍ NÁKLADY	150 449	161 848
Náklady na uskutečněné tržby	68 999	74 296
Osobní náklady	63 312	70 497
Odpisy	12 493	12 865
Ostatní provozní náklady a rezervy	5 645	4 190
DAŇ Z PŘÍJMU	11 959	11 199
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	52 446	50 683

Příloha č. 3 – Rozvaha (v tis. Kč)

	k 31. 12. 2017	k 31. 12. 2018
STÁLÁ AKTIVA	124 944	134 254
Nehmotný investiční majetek	1 117	1 552
Hmotný investiční majetek	123 827	132 702
Finanční investice	0	0
OBĚŽNÁ AKTIVA	321 117	352 636
Zásoby	8 258	7 892
Pohledávky	12 535	10 422
Finanční majetek	297 803	331 755
OSTATNÍ AKTIVA	2 521	2 567
AKTIVA CELKEM	446 061	486 890
VLASTNÍ ZDROJE	416 216	461 246
Jmění celkem	363 770	410 563
Hospodářský výsledek běžného účetního období	52 446	50 683
CIZÍ ZDROJE	29 845	25 644
Krátkodobé závazky	22 882	20 314
Rezervy	0	0
OSTATNÍ PASIVA	6 963	5 330
PASIVA CELKEM	446 061	486 890

Příloha č. 4 – Struktura zaměstnanců ŽMP

ŽMP bylo v roce 2018 dle svého organizačního řádu rozděleno do 8 odborů. Ke konci roku 2018 mělo v průměru 143,3 zaměstnanců včetně pracovníků, jejichž mzda je plně nebo částečně hrazena z grantů, a pracovníků na mateřské nebo rodičovské dovolené. Ve fyzických osobách činil počet zaměstnanců 143, což představovalo přepočítaných 136,2 plných pracovních úvazků.

Ředitel muzea	1
Vědečtí a odborní muzejní pracovníci včetně restaurátorů	49
Pracovníci pro vzdělávací a kulturní činnost	8
Pracovníci pro zajištění provozu, oprav, rekonstrukcí a správy budov a hřbitovů	3
Pracovníci zajišťující publicitu a výstavy	5
Pracovníci Informačního a rezervačního centra	3
Pracovníci IT	3
Administrativní pracovníci	6
Ekonomičtí a provozní pracovníci včetně pokladních v expozicích	13
Ostraha objektů a kustodi	52

Průměrná mzda v Židovském muzeu v Praze v roce 2018 činila 28 054,- Kč.

Příloha č. 5 – Opravy a rekonstrukce objektů (v tis. Kč)

Objekt	1995–2018
Španělská synagoga	34 704
Administrativní budova Jáchymova	3 215
Maiselova synagoga	43 142
Pinkasova synagoga	22 911
Obřadní síň	3 278
Klausová synagoga	10 164
Depozitář textilu	4 514
Nové administrativní budovy	104 237
Oddělení pro vzdělávání a kulturu a Informační a rezervační centrum	18 684
Smíchovská synagoga	77 534
Synagoga Brandýs	855
Depozitář knih Spořilov	215
Židovský hřbitov Fibichova, Praha 3	11 980
Starý židovský hřbitov	13 383
Celkem	348 816

Židovské muzeum v Praze

U Staré školy 1, 3, 110 00 Praha 1

T: +420 222 749 211

E: office@jewishmuseum.cz | W: www.jewishmuseum.cz